Integraal Huisvestingsplan Rijswijk

2021-2026

Opdrachtgever
Gemeente Rijswijk

Datum
1 oktober 2021

Project
IHP Rijswijk

Referentie
1651001-0056.3.0

Auteur(s)
de heer M.S. Drenth MSc - HEVO B.V.
de heer ir. M.M.G. Bax - HEVO B.V.

Statenlaan 8
5223 LA 's-Hertogenbosch

Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch

T +31 (0)73 6 409 409
info@hevo.nl

www.hevo.nl
www.rpmbyhevo.nl

ISO 9001-gecertificeerd

Voorwoord

Dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) vormt het meerjarig beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid. Als gemeente hebben we de wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in de gemeente. Iedereen heeft recht op goed onderwijs, en daar horen goede onderwijsgebouwen bij. Als verantwoordelijk wethouder Onderwijs vind ik het belangrijk dat we daar gezamenlijk met partners tot een gewogen plan komen. Daarom hebben we met schoolbesturen afgesproken een gedeelde visie op het scholenlandschap van de toekomst vast te leggen waarbij we extra investeren in kwaliteit.

We bundelden samen onze krachten met de Rijswijkse schoolbesturen en kinderopvangorganisaties om nu en in de toekomst te blijven zorgen voor toekomstbestendige onderwijshuisvesting in de stad. Het is voor het eerst dat we gezamenlijk op zo'n lange termijn vooruit kijken. Daarbij was het van belang dat het onderwijsaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en aansluit op de behoeften van leerlingen, scholen, kinderopvangorganisaties en andere maatschappelijke partners.

Daarvoor zijn we als eerste een proces aangegaan met partners om een visie te ontwikkelen op de onderwijshuisvesting in Rijswijk: de bouwstenen voor beleid. Voor deze visie is ook input opgehaald bij het college en de raad. Vervolgens zijn alle schoolgebouwen van 20 jaar en ouder door middel van een Quickscan onder de loep genomen. Uit deze Quickscan kwam naar voren welke schoolgebouwen als eerste aan vervanging toe zijn. Gelijktijdig werkten we met de schoolbesturen aan scenario ontwikkelingen. Zowel in het primair-, voortgezet als (voortgezet) speciaal onderwijs. Daarbij spelen we in op de groei van de stad. Naar verwachting is er de komende jaren, met name in het basisonderwijs, meer behoefte aan onderwijsplekken in Rijswijk. Hierbij is het uitgangspunt dat kinderen in hun eigen wijk basisonderwijs kunnen volgen.

Het IHP wordt elke 5 jaar herijkt. Zodoende kan ik met de partners in staat zijn om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren. Bovendien biedt het plan een vooruitblik op minimaal de komende 20 jaar. Daarbij wordt ook ingezet op de verduurzaming en modernisering van de schoolgebouwen in Rijswijk. Een belangrijke bijdrage aan de energietransitie. Bij nieuwbouw en renovatie wordt gekozen voor energieneutrale (ENG) schoolgebouwen. Dat betekent dat het energiegebruik van de gebouwen in balans is met de energie die de school zelf duurzaam opwerkt. Hiermee lopen we vooruit op de op dit moment geldende duurzaamheidsnorm: Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG).

Uitvoering geven aan het IHP doen we niet alleen, we blijven, zoals we dat het afgelopen jaar hebben gedaan, in gesprek met schoolbesturen en kinderopvangorganisaties. Ik dank daarom alle betrokkenen die een aandeel hebben kunnen leveren in het opstellen van het plan.

Johanna Besteman
Wethouder Wonen, Welzijn, Cultuur & Onderwijs
Gemeente Rijswijk

Inhoudsopgave

Voorwoord 2

Samenvatting 4

1. Inleiding 6
1.1. Aanleiding 6
1.2. Doelstelling 6
1.3. Aanpak 6
1.4. Leeswijzer 7

2. PO en VO in de gemeente Rijswijk 8
2.1. Primair Onderwijs 8
2.2. Voortgezet Onderwijs 8

3. Visie & Beleidsambities 9
3.1. Visie 9
3.2. Bouwsteen 1: Kwaliteit 9
3.3. Bouwsteen 2: Capaciteit 11
3.4. Bouwsteen 3: Voorzieningen 12
3.5. Bouwsteen 4: Gebiedsplan 13
3.6. Bouwsteen 5: Regie 14
3.7. Reflectie Kinderopvang op Bouwstenen 15

4. Methoden 17
4.1. Capaciteitsanalyse 17
4.2. Quickscans 17
4.3. Afwegingscriteria 18
4.4. Analyse Vraag en Aanbod 18
4.5. Analyse Spreiding 18
4.6. CO2 Analyse 18

5. Analyse en scenario's 19
5.1. Leerlingenprognose 19
5.2. Quickscanscores 19
5.3. Analyse en Scenario's Onderwijshuisvesting 20
5.4. Analyse en Scenario's Gymvoorzieningen 32

6. Financiële vertaling en CO_2-reductie 34
6.1. Financiële vertaling 34
6.2. Impact op CO2 reductie 39
6.3. Vervolg: uitvoering IHP 40

Bijlage I – Juridische- en Beleidskaders 42

Bijlage II - Energieprestaties 45

Bijlage III – VO en SBO/(V)SO in de Regio 46

Samenvatting

Dit IHP bepaalt op basis van (1) visie, (2) gerichte analyse, (3) scenario-ontwikkeling en (4) financiële vertaling de kaders waarbinnen de gemeente Rijswijk, samen met de schoolbesturen, de komende 20 jaar investeert in de onderwijshuisvesting. Het IHP wordt om de 5 jaar herijkt. Het IHP is gezamenlijk met de schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties ontwikkeld.

In Rijswijk zijn 16 scholen voor 4.153 leerlingen in het Basisonderwijs, 3 scholen voor 325 in het Speciaal Basisonderwijs en Speciaal Onderwijs en 5 scholen voor 2.289 leerlingen in het Voortgezet Onderwijs.

Visie

De gemeente Rijswijk en de schoolbesturen streven gezamenlijk naar een toekomstbestendig onderwijslandschap. Het doel is om kinderen in Rijswijk de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voor te bereiden op hun toekomst. Daarbij is het van belang dat het onderwijsaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en aansluit op de vraag van de maatschappij. Toekomstbestendige onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor goed onderwijs.

De gemeente en de schoolbesturen hebben een visie op onderwijshuisvesting ontwikkeld en geconcretiseerd in vijf thema's welke zijn verankerd in de beleidsambities, de zogeheten bouwstenen voor beleid:

1. Kwaliteit — *ambitie voor de kwaliteit van schoolgebouwen die aansluit op de eisen van deze tijd*
2. Capaciteit — *optimale afstemming tussen vraag en aanbod*
3. Voorzieningen — *inzetten op samenhang met andere maatschappelijke voorzieningen*
4. Gebiedsontwikkeling: — *aandacht voor de relatie met de omgeving*
5. Regie — *heldere samenwerkingsafspraken*

Vanwege de toenemende integratie van onderwijs en kinderopvang hebben de kinderopvangorganisaties ook toevoegingen gedaan aan bovenstaande beleidsambities.

Analyse

De leerlingenprognose en de capaciteit van de schoolgebouwen is geanalyseerd, ruimtetekorten en ruimteoverschotten zijn inzichtelijk gemaakt. Voor het Basisonderwijs wordt een forse stijging van het aantal leerlingen verwacht tot 2027 terwijl voor het Voortgezet Onderwijs en het Speciaal Basisonderwijs en Speciaal Onderwijs slechts een lichte stijging wordt verwacht. De stijging van het aantal Basisonderwijs leerlingen is onder andere toe te kennen aan de nieuwbouw in de Plaspoelpolder, RijswijkBuiten en Pasgeld.

Daarnaast heeft een kwaliteitsmeting plaatsgevonden voor gebouwen ouder dan 20 jaar door middel van Quickscans. Deze gebouwen kunnen in de looptijd van het IHP (20 jr.) in aanmerking komen voor vervanging middels nieuwbouw of renovatie. In de beoordeling van het gebouwenbestand is gekeken naar bouwkundige staat, onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, veiligheid, exploitatie en uitstraling. Op basis van de kwaliteitsmeting is er een vervangingsopgave voor 2 gebouwen tussen 0-5 jaar, 8 gebouwen tussen 5-10 jaar en 5 gebouwen tussen 10-20 jaar. Het betreffen gebouwen die momenteel al ouder zijn dan 40 jaar.

Er is tevens gekeken naar de balans tussen vraag en aanbod en de spreiding van de scholen. De analyse op gemeenteniveau heeft aangetoond dat er aanzienlijke leerlingen-stromen zijn over de gemeentegrenzen heen. In totaliteit is er echter een redelijke balans tussen in- en uitstroom op gemeenteniveau. In het PO gaan er per saldo ca. 200 leerlingen in andere gemeenten naar school. Gemeenten worden in het PO bekostigd in het gemeentefonds op basis van het aantal woonachtige kinderen in de gemeente en in het VO op basis van het aantal schoolgaande kinderen in de gemeente.

Gemeente en schoolbesturen hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de leerlingen-stromen op gemeenteniveau met name een consequentie zijn van het feit dat Rijswijk en omliggende gemeente één stedelijk gebied vormen.

Scenario’s

Per wijk zijn scenario’s ontwikkeld en de opgaven voor de onderwijshuisvesting geformuleerd. Op basis van de visie, geconcretiseerd in afwegingscriteria, zijn de scenario’s in samenspraak met schoolbesturen ontwikkeld. Er is ingezet op passende huisvesting, behoud en verbetering van spreiding en van het aanbod.

De opgave in Rijswijk is drieledig:

1. Nieuwbouw of (levensduurverlengende) renovatie voor bestaande schoolgebouwen. In de eerste termijn (0-5 jaar) betreffen dit opgaven voor De Steenvoordeschool en voor De Akker & De GSR. De Akker en De GSR blijven geclusterd.
2. Reductie van ruimtetekorten bij aantal bestaande scholen. In de eerste termijn (0-5 jaar) betreffen dit ruimtetekorten bij de scholendriehoek in de voormalige J.H. Snijdersschool (project loopt) en ruimtetekorten bij De Piramide, De Melodie en Buitenrijck.
3. De realisatie van een nieuwe school in de Plaspoelpolder in de eerste termijn (0-5 jaar).

De ruimtetekorten bij de bestaande scholen en de noodzaak tot realisatie van de nieuwe school in de Plaspoelpolder zijn gebaseerd op de prognose en zijn sterk afhankelijk van de woningbouwontwikkeling. Gemeente en schoolbesturen dienen na afronding van het IHP in gesprek te blijven om ontwikkelingen te volgen en tijdig te anticiperen.

Aan de scenario’s voor de scholen zijn ook de vervangingsopgaven voor de gymzalen gekoppeld. Daarnaast is een inschatting gemaakt in overleg met de kinderopvang voor de mogelijk gewenste omvang van kinderopvangvoorzieningen bij de geformuleerde scenario’s.

Financiële Vertaling

De scenario’s zijn voorzien van een financieel kader. Daarvoor is ten eerste op basis van de visie een kwaliteitsniveau met bijbehorend kostenniveau bepaald. Er is ingezet op Energieneutrale en Frisse Scholen. Ten aanzien van Frisse Scholen is gezocht naar een optimale balans tussen prijs en kwaliteit zodat er naast adequate ventilatie ook aandacht is voor temperatuur, licht en geluid. Verder is ingezet op exploitatiegericht bouwen (onderhoudsarm) en toekomstbestendig bouwen (flexibiliteit).

De gemeente en de schoolbesturen hebben de intentie uitgesproken om gezamenlijk deze kwaliteit te realiseren. Daarbij streven de schoolbesturen ernaar een bijdrage aan de projecten te leveren volgens de principes van Total Cost of Ownership. De exacte hoogte van de bijdrage van beide partijen aan de totale kwaliteit wordt nader bepaald bij de totstandkoming van businesscases in het uitvoeringsprogramma, wat volgt op het IHP.

Op basis van het kwaliteitsniveau is de financiële vertaling gemaakt. Per opgave zijn de financiën in beeld gebracht. Er is daarbij een opslag van 20% gehanteerd voor bijkomende kosten (tijdelijke huisvesting, locatie gebonden kosten etc.)

De verduurzamings-, vervangings- en uitbreidingsopgave leiden tot de volgende investeringen per tijdvak:

1. Termijn 1: 0-5 jaar: ca. 30 miljoen euro.
2. Termijn 2: 5-10 jaar: ca. 55 miljoen euro.
3. Termijn 3: 10-20 jaar: ca. 50 miljoen euro.

Tenslotte is doorgerekend dat deze investeringen leiden tot een reductie van 44% CO2 in 2030 en 84% CO2 in 2050 voor de onderwijshuisvesting. Daarbij wordt de klimaatdoelstelling voor 2030 gehaald. Op basis van de huidige inzichten en kengetallen zou voor de klimaatdoelstelling van 2050 nog 11% extra CO2-reductie noodzakelijk zijn. Reden hiervoor is dat een deel van de scholen niet worden vervangen voor 2050. Er ligt dus nog een beperkte opgave in het verduurzamen van deze voorraad. Gemeente en schoolbesturen blijven na afronding van het IHP in gesprek over het invullen van deze opgave.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

“Onderwijs is erop gericht dat iedereen gelijke kansen heeft en zijn of haar talenten kan ontwikkelen. Die ontwikkeling start bij uitstekende kinderopvang en loopt naadloos door in het primair en voortgezet onderwijs. We willen schooluitval voorkomen en kinderen die thuiszitten terugleiden naar school. Daarnaast vinden we het belangrijk dat iedere jongere een startkwalificatie heeft. We blijven laaggeletterdheid bestrijden. We stimuleren het onderwijs, bedrijven en organisaties om opleidingen aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt. We kijken naar de mogelijkheid voor het vestigen van internationaal basisonderwijs in Rijswijk[1]. We inventariseren de scholen in Rijswijk en maken met schoolbesturen een investeringsprogramma voor duurzame scholen en groenblauwe schoolpleinen.”

Dit citaat is afkomstig uit het Coalitieakkoord 2019-2022 met als titel ‘Samen zijn we Rijswijk!. Met dit Integraal Huisvestingsplan (IHP) geeft de gemeente Rijswijk samen met de schoolbesturen invulling aan de laatste doelstelling, en wordt tevens een belangrijke randvoorwaarde ingevuld voor de overige doelstellingen. Immers; goede onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor het realiseren van doorlopende leerlijnen, goed onderwijs, samenwerking met bedrijven en maatschappelijke partners en mogelijke nieuwe initiatieven. Samen maken gemeente en schoolbesturen zo het onderwijs en de onderwijshuisvesting 'Beter voor Rijswijk'.

1.2. Doelstelling

Het IHP bepaalt op basis van visie, gerichte analyse, scenario-ontwikkeling en financiële vertaling de kaders waarbinnen de gemeente Rijswijk, samen met de schoolbesturen, investeert in de onderwijshuisvesting.

In aanvulling op de werkwijze (uitsluitend) op basis van de verordening, voegt het IHP proactief onderwijshuisvestingsbeleid toe door te anticiperen op aankomende opgaven. In formele zin laat de gemeente hiermee zien op welke wijze zij haar zorgplicht, op grond van de taak die zij heeft in het voorzien van huisvesting voor het funderend onderwijs, wenst in te vullen (zie bijlage I voor extra informatie over de beleidskaders op het gebied van onderwijshuisvesting). Het IHP:

- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren.
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings-)beleid van de schoolbesturen kan worden afgestemd.
- Vormt het beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de periode 2021-2041. Het IHP wordt elke 5 jaar herijkt, zodat het beleidskader blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment.

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van het opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhavig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het Gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, energie-akkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

1.3. Aanpak

Het IHP is samen met gemeente en schoolbesturen ontwikkeld. Daarbij zijn gezamenlijk de volgende stappen doorlopen:

- Stap 1: om te komen tot een gezamenlijke visie en scenario’s zijn in diverse bijeenkomsten met de partijen ambities gedefinieerd en wensen geïnventariseerd.
- Stap 2: het gebouwenbestand van de onderwijshuisvesting in de gemeente Rijswijk is door middel van Quickscans in beeld gebracht. Er is een capaciteits- en kwaliteitsanalyse uitgevoerd. Deze zijn met de partijen gedeeld en vastgesteld.
- Stap 3: op basis van de Quickscans en aanvullende afwegingscriteria op basis van de visie zijn scenario’s geformuleerd.
- Stap 4: op basis van de scenario-ontwikkeling is een financiële vertaling gemaakt. Vervolgens is de fasering én financiering van de realisatie van de visie en de scenario’s bepaald.

[1] In 2020 heeft het bestuur van de European School The Hague aangeven dat zij als gevolg van de Brexit afzien van een vestiging in Rijswijk

- Stap 5: de vier deelproducten zijn samengebracht tot een Integraal Huisvestingsplan 2021-2041.

1.4. Leeswijzer

Na dit eerste inleidende hoofdstuk beschrijft hoofdstuk 2 het onderwijs van de gemeente Rijswijk. Hoofdstuk 3 gaat in op de beleidskaders en beleidsambities. Hoofdstuk 4 introduceert de gehanteerde methoden voor de analyse en scenario-ontwikkeling die in hoofdstuk 5 wordt gepresenteerd. Hoofdstuk 6 voorziet de scenario's uit hoofdstuk 5 van financiële uitgangspunten en een financiële vertaling.

2. PO en VO in de gemeente Rijswijk

Dit hoofdstuk beschrijft het aanbod van Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs in de gemeente Rijswijk.

2.1. Primair Onderwijs

Het scholenlandschap van Rijswijk voor het Primair Onderwijs (PO) is divers. Het PO bestaat uit Basisonderwijs (BO), Speciaal Basisonderwijs (SBO) en Speciaal Onderwijs (SO). Scholen verschillen onderling in denominatie, onderwijsconcept en omvang. Er zijn vijf schoolbesturen actief in het BO te Rijswijk. Gezamenlijk verzorgen de schoolbesturen onderwijs voor 4.153 leerlingen verdeeld over 16 scholen.

Schoolbestuur	Denominatie	Scholen	Leerlingen	%
Lucas Onderwijs	Samenwerking PC, RK	5	1.439	35%
Librijn	Openbaar	5	1.120	27%
Laurentius	Rooms-Katholiek	4	1.157	28%
Kronenburgh	Overige	1	283	7%
LEV-WN	Gereformeerd	1	154	4%
Totaal		**16**	**4.153**	**100%**

Er zijn daarnaast drie besturen actief in het SBO en SO. Librijn en Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden (SCOH) verzorgen SBO. SBO-scholen hebben dezelfde kerndoelen als gewone basisscholen, maar de leerlingen krijgen meer tijd om die te halen. Het SBO is een combinatie van regulier basisonderwijs aangevuld met specifieke leer-, gedrags- en opvoedingsexpertise. Kentalis verzorgt SO voor kinderen die slechthorend zijn of een taalontwikkelingsstoornis hebben.

Schoolbestuur	Denominatie	Scholen	Leerlingen	%
Kentalis	Interconfessioneel	1	143	44%
Stichting Christelijk Onderwijs Haaglanden	Protestants-Christelijk	1	107	33%
Librijn	Openbaar	1	75	23%
Totaal		**3**	**325**	**100%**

2.2. Voortgezet Onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs (VO) is er een volwaardig onderwijsaanbod in Rijswijk. Lucas Onderwijs biedt op het Stanislascollege alle niveaus van het vmbo en Praktijkonderwijs. De GSR-Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs in de Randstad biedt op de GSR op kleinschalige locatie alle leerjaren vmbo-t en onderbouw havo/vwo. Stichting VO Haaglanden biedt op het Rijswijks Lyceum gymnasium / atheneum / havo / vmbo-(g)t en op het Van Vredenburch College vmbo-b en vmbo-k onderwijs. Op de vijf scholen wordt in totaal onderwijs verzorgd aan 2.289 leerlingen.

Schoolbestuur	Denominatie	Scholen	Leerlingen	%
Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden	Samenwerking Opb., Alg. Bijz..	2	1.423	62%
GSR-Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs in de Randstad	Gereformeerd	1	162	7%
Lucas Onderwijs	Samenwerking PC, RK	2	704	31%
Totaal		**5**	**2.289**	**100%**

3. Visie & Beleidsambities

Dit hoofdstuk behandelt de visie en de beleidsambities van dit IHP. De wettelijke taken en relevante ontwikkelingen zijn uitgebreid omschreven in bijlage I. Er wordt eerst ingegaan op de visie. Daarna worden de beleidsambities van de gemeente en de schoolbesturen benoemd.

3.1. Visie

De gemeente Rijswijk en de schoolbesturen streven gezamenlijk naar een toekomstbestendig onderwijslandschap. Het doel is om kinderen in Rijswijk de best mogelijke kansen te bieden in hun ontwikkeling en voor te bereiden op hun toekomst. Daarbij is het van belang dat het onderwijsaanbod toegankelijk, divers en goed gespreid is en aansluit op de vraag van de maatschappij. De gemeente Rijswijk en de schoolbesturen willen dit faciliteren door toekomstbestendige onderwijshuisvesting te realiseren middels het IHP.

Toekomstbestendige onderwijshuisvesting is een randvoorwaarde voor goed onderwijs. Hierbij gaat onderwijs en onderwijshuisvesting niet alleen over scholen, maar ook over andere plaatsen waar kinderen leren en zich ontwikkelen: bijvoorbeeld kinderopvang, stages bij bedrijven, schoolpleinen en de omgeving.

De onderwijshuisvesting staat dan ook niet op zichzelf, maar in verbinding met de maatschappij. Onderwijsfuncties zijn maatschappelijke voorzieningen en dragen bij aan de sociale cohesie in Rijswijk. Er worden kansen gezien om in onderwijshuisvesting samen te werken met andere maatschappelijke partners.

De visie op onderwijs van de gemeente en de schoolbesturen stelt ook eisen aan de onderwijshuisvesting. Veranderingen in onderwijsvisies, concepten en samenwerking maakt dat er steeds meer flexibiliteit wordt gevraagd van onderwijsgebouwen. Bovendien leidt de maatschappelijke noodzaak tot verduurzaming tot hogere prestatie-eisen. Daarbij gaat duurzaamheid voor de gemeente en de schoolbesturen niet alleen over energie, maar ook over gezondheid en functionaliteit van onderwijsgebouwen.

Tegelijkertijd ligt er een financiële en organisatorische uitdaging bij de realisatie van de plannen uit het IHP. Het realiseren van projecten van initiatieffase tot realisatie is kostbaar, complex en vraagt veel van de organisaties van de gemeente en de schoolbesturen. Samenwerking is het sleutelwoord.

De gemeente en de schoolbesturen hebben deze algemene visie verder geconcretiseerd in vijf thema's welke zijn verankerd in de beleidsambities, de zogeheten bouwstenen voor beleid:

1. Kwaliteit
2. Capaciteit
3. Voorzieningen
4. Gebiedsontwikkeling
5. Regie

Het zijn beleidsambities op verschillende thema's. De visie vormt samen met de bouwstenen een belangrijke basis voor het IHP. Het IHP is erop gericht om, binnen de randvoorwaarden van de gemeente (financieel, ruimtelijk) en schoolbesturen (financieel, organisatorisch), deze uitgangspunten zo veel als mogelijk te realiseren. De bouwstenen geven richting aan het IHP en daarmee aan een toekomstbestendig onderwijslandschap.

3.2. Bouwsteen 1: Kwaliteit

Deze bouwsteen geeft aan welke kwaliteitsambities de gemeente Rijswijk en schoolbesturen nastreven op het gebied van onderwijshuisvesting. Onderstaande uitgangspunten worden gehanteerd bij de verantwoordelijkheid van de gemeente bij nieuwbouw (en renovatie, zie bouwsteen 5) van schoolgebouwen. Voor tussentijdse verduurzaming (en onderhoud en exploitatie) ligt deze verantwoordelijkheid bij de schoolbesturen, maar kunnen deze uitgangspunten ook richting geven (zie ook 6.3.3.)

1. Het realiseren van duurzame schoolgebouwen is een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Daarbij wordt een brede definitie van duurzaamheid gehanteerd. Duurzaamheid wordt breder gedefinieerd dan energiebesparing en CO_2 reductie. Duurzaamheid gaat ook over gezondheid, functionaliteit en betaalbaarheid. Het brede duurzaamheidsbegrip bestaat uit (in volgorde):

a. Energieneutraliteit: er wordt bij nieuwbouw en renovatie gekozen voor energieneutrale (ENG) schoolgebouwen. Daarbij wordt een hogere ambitie uitgesproken dan het bouwbesluit per 1-1-2021 wat uitgaat van bijna energieneutrale gebouwen (BENG – voor een toelichting op het verschil zie bijlage II). Bij renovatie (zie bouwsteen 5 voor uitgangspunten over renovatie) wordt beoogd om deze energieprestatie zoveel mogelijk te realiseren. In de praktijk is BENG voor renovaties realistischer. Er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van bewezen technische concepten en afstemming gezocht met de transitievisie warmte van de gemeente voor de energiebehoefte.

b. Optimum 'Frisse Scholen': bij nieuwbouw en renovatie zijn alle frisse scholen thema's relevant - lucht, licht, temperatuur, geluid en energie. De kracht ligt in de optimale afstemming en integratie van deze thema's om te komen tot zo duurzaam mogelijke gebouwen. Deze duurzame gebouwen leiden tot een kwalitatief goed leef en leerklimaat voor leerlingen en medewerkers.

c. Voorbeeldfunctie, exploitatiegerichte materialisering en extra duurzaamheid: de duurzame gebouwen en de omgeving dragen bij aan het duurzaamheidsbewustzijn van gebruikers (leerlingen, docenten etc.) en bewoners door duurzaamheidsmaatregelen zichtbaar te maken. Duurzame en kwalitatief hoofwaardige materialisering is daarbij belangrijk. Circulaire materialen behoren daarbij tot de mogelijkheden. Het toevoegen van extra duurzaamheid (boven Energieneutraliteit) kan bijdragen aan verlagen van de kosten van het gebruiksgebonden energieverbruik.

d. Functionaliteit, flexibiliteit en onderwijskundige kwaliteit: nieuwe en gerenoveerde schoolgebouwen dienen onderwijsconcepten goed te faciliteren, het gebouw dient aan de sluiten bij het onderwijsconcept van de school. Daarnaast kunnen ook andere functies in samenhang met onderwijs gefaciliteerd te worden. Denk aan kinderopvang of jeugdzorg, maar ook de verbinding met de wijk. Er wordt tevens ingezet op flexibiliteit. Hierbij gaat het om interne flexibiliteit, maar ook om transformatiemogelijkheden (adaptief vermogen) van het vastgoed.

2. Multifunctioneel gebruik: de gebouwen dienen optimaal gebruikt te worden. Multifunctioneel gebruik leidt tot een hogere bezetting en daarmee een duurzaam gebruik van de gebouwen. Dit vraagt wel om aandacht over afspraken ten aanzien van; beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen. Dergelijke afspraken dienen te volgen uit de inhoudelijke afspraken die aan de samenwerking ten grondslag liggen. Deze afspraken kunnen ook invloed hebben op Total Cost of Ownership (zie punt 5 en par. 6.1.).

3. Ruimte voor sport en bewegen bepaalt mede de kwaliteit van onderwijshuisvesting. Daarbij gaat het niet alleen om de sporthallen en gymzalen, maar ook om ruimte voor bewegen in en om de scholen. Het brede duurzaamheidsbegrip geldt ook voor deze ruimten.

4. In de beoordeling van het gebouwenbestand gaat in het IHP naast bouwkundige kwaliteit van schoolgebouwen ook expliciet aandacht uit naar andere (strategische) kaders voor vastgoedbeleid: onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, exploitatie en uitstraling.

5. De gemeente en schoolbesturen willen op basis van het principe van Total Cost of Ownership (zie H6) investeren in schoolgebouwen. Daarbij levert een schoolbestuur mogelijk een extra bijdrage vanuit het gezamenlijk belang van extra kwaliteit en optimale exploitatie. Total Cost of Ownership wordt benaderd vanuit investering en jaarlasten van een gebouw. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de beperkte middelen van beide partijen en het huidige investeringsverbod in het PO, artikel 148 WPO. Deze bepaling is als amendement in de wet toegevoegd om te voorkomen dat de door de voor onderwijs bedoelde middelen voor oneigenlijke doelen kunnen worden aangewend. In de praktijk wordt hier wisselend mee omgegaan[2]. Vanaf ca. 2023 wordt het investeringsverbod naar verwachting opgeheven (zie bijlage 1)

[2] Dit n.a.v. uitspraken van toenmalig staatssecretaris Dekker bij de behandeling van het wetsvoorstel "overheveling

3.3. Bouwsteen 2: Capaciteit

Deze bouwsteen beschrijft hoe om wordt gegaan met capaciteit van de onderwijshuisvesting in de gemeente Rijswijk. Daarbij gaat het om een optimale afstemming tussen vraag en aanbod.

1. De gemeente Rijswijk heeft een goed onderwijsaanbod; er is een spreiding van onderwijsconcepten, denominaties en onderwijsniveaus over de gemeente. De wens is dit te behouden en te versterken.

2. Uitgangspunt is dat ieder kind dat woonachtig is in Rijswijk een passende plek kan krijgen. Voor BO betekent dit dat kinderen zo veel mogelijk in hun eigen wijk naar school kunnen gaan. Er zijn ook BO scholen met een meer regionaal karakter. Voor het SBO, (V)SO en VO kan deze plek ook in de gemeente of op regioniveau worden gevonden. Hiervoor vindt voor het VO afstemming plaats in het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) en voor het SBO en (V)SO in het samenwerkingsverband.

3. De lokale opheffingsnorm vormt de ondergrens voor de minimale schoolgrootte in het BO (183). De landelijke opheffingsnormen gelden voor het VO, deze verschilt per type onderwijs. Logischerwijs is maatwerk mogelijk indien er redenen zijn om een school te handhaven (bijvoorbeeld laatste school van een denominatie of onderwijsconcept).

4. De ideale schoolgrootte is voor het BO aangegeven door de schoolbesturen op 300 – 400 leerlingen. Daarbij geldt er een bovengrens van ca. 600 leerlingen. In het VO is voor het praktijkonderwijs 250 leerlingen aangegeven, voor het VMBO 400-600 leerlingen en voor MAVO/HAVO/VWO 1200-1500 leerlingen. Indien VMBO/MAVO/HAVO/VWO gezamenlijk zijn gehuisvest geldt 1200-1500 leerlingen ook als gewenste omvang. Voor het SBO is aangegeven ca. 125 leerlingen als richtlijn benoemd. Scholen van deze omvang bieden voldoende kleinschaligheid en tegelijkertijd voldoende omvang voor een goede exploitatie. Voor het SO is geen voorkeur aangegeven, kleinschaligheid is het sleutelbegrip. Let wel, dit zijn richtlijnen waar in de praktijk vanwege denominatieve, onderwijskundige en spreidingsoverwegingen van kan worden afgeweken.

5. Het streven is een optimale afstemming tussen vraag en aanbod. Daarbij gaat het direct ook om het voorkomen van leegstand en ruimtetekorten bij scholen. Daarvoor zijn een aantal instrumenten geformuleerd (in willekeurige volgorde)[3]:

    a. Onderlinge volumeafspraken met andere schoolbesturen en/of andere gemeenten. Hierbij gaat het om het maken van afspraken over het aantal te huisvesten leerlingen in de eigen school door het voeren van aannamebeleid op bijvoorbeeld postcode.

    b. Afspraken met omliggende gemeenten over consequenties van leerlingenstromen over grenzen heen. Voor het PO geldt dat een gemeente wordt bekostigd op basis van het aantal woonachtige leerlingen in de gemeente. Voor het VO geldt dat een gemeente wordt bekostigd op basis van het aantal leerlingen wat in de gemeente naar school gaat. Er is geconstateerd dat in de gemeente Rijswijk en omliggende gemeenten leerlingen over de gemeentegrenzen heen en weer naar school gaan.

    c. De inkomsten van schoolbesturen voor onderhoud en exploitatie zijn afhankelijk van het aantal kinderen. Bij leegstand moet een schoolbestuur met minder inkomsten, hetzelfde aantal vierkante meters onderhouden. Ook afstoten van leegstand kan een

onderhoud buitenkant';

'Bij nieuwbouw is het niet toegestaan dat een bestuur een bijdrage levert aan de nieuwbouw van een school voor dat deel waarvoor de gemeente verantwoordelijk is. Dus het kan niet zo zijn dat de gemeente maar een deel van de vergoeding betaalt en het bestuur de rest laat betalen. De gemeente moet minimaal de normvergoeding zoals die in de eigen huisvestingsverordening is vastgelegd vergoeden. Het bedrag moet ook zodanig zijn dat kan worden voldaan aan de eisen van het Bouwbesluit. Het schoolbestuur mag wel boven deze normen investeren in het gebouw om bijvoorbeeld een lager energieverbruik of beter binnenklimaat te realiseren. Hierbij geldt dat het een redelijk bedrag betreft dat binnen een redelijke termijn kan worden terugverdiend.'

[3] In de scenario-ontwikkeling zijn deze instrumenten onderzocht. Nadere toelichting is in dat hoofdstuk opgenomen (H6).

mogelijkheid zijn. Verhuur van ruimten kan, na toestemming van de gemeente, een oplossing zijn voor een ruimteoverschot.

d. Verwijzen is ook mogelijk. Dit betreft het in medegebruik geven van leegstand in een school aan een school met een ruimtetekort. In het PO geven schoolbesturen aan deze situatie te willen voorkomen omdat het onderwijskundig minder wenselijk is, bijvoorbeeld wanneer er een doorgaande leerlijn is gecreëerd in bijvoorbeeld een IKC. Indien er wel wordt verwezen dient dit te zijn op basis van een veilige route en een redelijke afstand (nu is verwijzen tot hemelsbreed 2km mogelijk, in de nieuwe nog vast te stellen verordening wordt voorgesteld dat dit wordt aangepast naar: 2km gemeten langs de kortste voor de leerling voldoende begaanbare en veilige weg). Daarnaast is als wens meegegeven om liever met meer dan één groep verwezen te worden.

e. Gebruik maken van leegstaande panden welke niet tot de onderwijshuisvestingvoorraad behoren. Hierbij dient echter wel goed gekeken te worden naar de geschiktheid van een pand voor onderwijs (bijvoorbeeld daglichttoetreding in ieder lokaal, binnenklimaat etc.).

3.4. Bouwsteen 3: Voorzieningen

Deze bouwsteen bespreekt de relatie van onderwijshuisvesting met andere voorzieningen. Daarbij wordt ingegaan op samenwerkingsmogelijkheden.

1. Samenwerking betekent dat scholen gebouwen delen, met elkaar of met partners (bijvoorbeeld kinderopvang, jeugdzorg, buurtvoorzieningen). Samenwerking kan zowel inhoudelijk als gebouwelijk worden vormgegeven, waarbij gebouwelijke samenwerking bij voorkeur volgt op de inhoudelijke samenwerking. Inhoudelijke samenwerking biedt voordelen op het gebied van kennisuitwisseling. Gebouwelijke samenwerking kan de inhoudelijke samenwerking faciliteren en biedt exploitatievoordelen (delen van ruimten).
2. Er wordt ingezet op het behouden en uitbreiden van samenwerking tussen het PO en kinderopvang (kinderdagopvang en buitenschoolse opvang). Dit worden ook wel partners voor Integrale Kindcentra (IKC) genoemd. Daarbij wordt pedagogiek en didactiek op elkaar afgestemd:

    a. De samenwerking tussen PO en IKC-partners kunnen verschillende vormen aannemen. Er zijn verschillende manieren van integratie tussen onderwijs en kinderopvang. Het IHP (evenals het gemeentelijk Peuteropvang en VVE-beleid) formuleert uitgangspunten, maar biedt ruimte om per project maatwerk te leveren, passend bij de lokale situatie.

    b. De basis voor een IKC is het realiseren van een leerlijn van 2-12, het realiseren van opvang van 0-12 is ook mogelijk. Het realiseren van kinderopvang voor 0-2-jarigen is afhankelijk van de behoefte van een wijk en de sociaal-maatschappelijke factoren.

    c. De realisatie van extra ruimten voor kinderopvang bij scholen leidt tot een capaciteitsvraagstuk (hoe wordt omgegaan met huurbescherming?), een financieringsvraagstuk (welke partij investeert in de extra ruimte?), een tariefstellingsvraagstuk (welke tarief wordt gehanteerd voor de verhuur?) en een eigendomsvraagstuk (welke partij wordt eigenaar van het IKC?). Gemeente en schoolbesturen hebben aangegeven in het uitvoeringsprogramma na vaststelling van het IHP hier beleid op te ontwikkelen.

3. Er worden kansen gezien in de samenwerking tussen PO en VO onderling. Samenwerking tussen PO en VO kan bijdragen aan een betere overgang voor leerlingen tussen beide onderwijsvormen. Dit kan ook los van gezamenlijke huisvesting georganiseerd worden, maar gezamenlijke huisvesting biedt voordelen als het gaat over samenwerking en afstemming van de onderwijsinhoud.

4. Er wordt door gemeente en schoolbesturen in het uitwerken van de projecten gezamenlijk gezocht naar samenwerking tussen het PO, VO en overige maatschappelijke partners (Bibliotheek, arbeidsmarkt, jeugdhulp, sportorganisaties, Centrum voor Jeugd en Gezin, culturele partners etc.). Er wordt daarbij tegemoet gekomen aan de sociaal-maatschappelijke rol van een school voor de wijk. Deze functie kan per wijk en per school anders worden ingevuld. Er is ruimte om per school maatwerk te leveren, passend bij de lokale situatie. Dit vraagt om goede afspraken over beheer- onderhoud en verantwoordelijkheid voor het leegstandsrisico (zie ook 6.).

5. Er wordt actief gezocht naar samenwerking tussen het VO en het bedrijfsleven voor stages en het delen van bijvoorbeeld techniekruimten. Ook ziet het VO kansen om ruimtegebruik van de scholen en het schoolplein af te stemmen op behoefte in de omgeving (zie ook de wijkfunctie omschreven bij 4. voor het PO).

6. Indien ruimten in scholen in gebruik worden gegeven aan partijen anders dan het onderwijs wordt eerst in overleg getreden met de gemeente. Afhankelijk van de situatie wordt maatwerk geleverd en bijvoorbeeld een commercieel tarief, een maatschappelijke tarief of een kostendekkend tarief toegepast. Daarbij wordt gehandeld in lijn met de wettelijke bepalingen[4] en de verordening van de gemeente Rijswijk.

7. Waar in het verleden ruimte is ontstaan in veel bestaande gebouwen voor kinderopvang en overige maatschappelijke partners, dient de ruimte ook toekomstig behouden te blijven. Het is van belang dat ook in nieuwe situaties (na nieuwbouw/renovatie) de ruimte voor kinderopvang behouden blijft voor kinderopvang. Indien partijen zelf investeren of afspraken maken over langdurige huurverplichtingen dienen zij bij een ruimtetekort in de desbetreffende school niet uitgeplaatst te worden.
8. Er is ruimte voor eerste opvang van nieuwkomers in het BO. Voor nieuwkomers in de leeftijd van het VO wordt in Delft en Den Haag onderwijsaanbod verzorgd.

[4] Artikel 108 van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), artikel 106 van de Wet op de Expertisecentra (WEC) en artikel 76s van de Wet op het Voorgezet Onderwijs (WVO).

3.5. Bouwsteen 4: Gebiedsplan

Deze bouwsteen beschrijft hoe scholen in Rijswijk een bijdrage leveren aan gebied rondom de school, naast de samenwerking welke in de vorige bouwsteen is besproken.

1. Om als een ‘spil in de wijk’ te functioneren zijn goede locaties voor scholen een belangrijke randvoorwaarde. Zo kan een school bijdragen aan het verbeteren van de kwaliteit van gebieden. Belangrijke thema’s bij een goede locatie zijn: bereikbaarheid, veiligheid, voldoende buitenruimte, voldoende parkeermogelijkheden en sociale veiligheid.

   Voor het PO geldt dat een centrale locatie in de wijk de voorkeur heeft. Ook een goede spreiding over de stad is van belang. Voor het VO is de wens uitgesproken om meerdere locaties te behouden en niet te streven naar campusvorming van alle VO scholen gezamenlijk.

   Partijen zijn zich er van bewust dat niet alle thema’s in een Randstedelijke omgeving gerealiseerd kunnen worden, maar vragen aandacht voor de verschillende onderdelen bij de afweging om te kiezen voor een locatie.

2. Via onderwijshuisvesting en speelpleinen kan een bijdrage worden geleverd aan de ‘wijkgerichte aanpak’ in de verduurzaming. Het is van belang dat de duurzaamheid op projectniveau dan intensief wordt afgestemd op de mogelijkheden in de wijk en omgeving zoals omschreven in de transitievisie warmte. Daarbij is te denken aan geothermie, restgebruik van warmte, aansluiten op warmtenet, klimaat adaptieve schoolpleinen of het toevoegen van extra zonnepanelen voor het leveren van energie aan omliggende woningen.

3. Partijen zijn zich er van bewust dat scholen ook overlast kunnen veroorzaken voor een wijk of buurt, bijvoorbeeld middels geluids- en verkeersdruk. De wens is om hier consequent aandacht voor te hebben in de realisatie van nieuwe huisvesting en de buurt te betrekken bij de planvorming.

3.6. Bouwsteen 5: Regie

Deze bouwsteen geeft aan hoe gemeente en schoolbesturen met elkaar samenwerken op het gebied van onderwijshuisvesting. Gemeente en schoolbesturen hebben daartoe bouwstenen geformuleerd voor de toekomstige organisatie en financiering van de onderwijshuisvesting.

1. Het IHP sluit aan op de doelstellingen die zijn geformuleerd in het landelijke klimaatakkoord en de sectorale routekaart: 50% CO_2 reductie in 2030, en 95% CO_2 reductie in 2050. Middels het IHP wil de gemeente invulling geven aan de verduurzamingsopgave voor het onderwijs. Het IHP dient ook als instrument voor de afstemming tussen de verschillende andere sectoren in de gemeente.

2. Het IHP is in lijn met het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG om IHP's in de wetgeving te verankeren. De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor de lange termijn vastleggen (zie bijlage I).

3. Het IHP is in lijn met het voorstel van de PO-raad, VO-raad en VNG renovatie op te nemen als voorziening door de gemeente.

   In de huidige situatie zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor vervangende nieuwbouw wanneer een gebouw aan het einde van zijn levensduur is (o.a. art. 2 verordening). Door renovatie op te nemen als voorziening ontstaat de mogelijkheid om bij een gebouw dat aan het einde van zijn levensduur is ook renovatie toe te passen.

   Renovatie is daarbij een integrale levensduurverlengende ingreep in het gebouw, waarmee de levensduur van het gebouw met ten minste 25 jaar, maar bij voorkeur 40 jaar, wordt verlengd. Levensduurverlenging met 40 jaar wordt vernieuwbouw genoemd.

4. Het IHP geeft voor de komende 20 jaar een indicatie van benodigde investeringen en tevens de prioritering van de projecten. Het IHP komt tot stand in een apart project met de schoolbesturen. Het OOGO, het College en de Raad stellen het IHP vast voor de eerste vijf jaar Het IHP wordt om de vijf jaar geactualiseerd.

   De afbakening van de indicatie van de investeringen wordt geduid in de financiële paragrafen. Investeringen worden geraamd op basis van kengetallen. Het IHP fungeert als investeringskader, er worden reserveringen getroffen in de begroting voor het financieren van de projecten.

   Na vaststelling van het IHP wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld waarin met de schoolbesturen in de eerste termijn nadere afspraken worden gemaakt over samenwerking op programma en projectniveau. Daarbij wordt een balans gezocht tussen regie en toezicht vanuit de gemeente en autonomie voor de schoolbesturen (zie par. 6.3.).

   In het uitvoeringsprogramma worden volgens jaarprogramma's en businesscases projecten nader geconcretiseerd. Daarbij worden beschikkingen afgegeven door het College en wordt de Raad jaarlijks op programmaniveau geïnformeerd over de voortgang. Indien wordt afgeweken van de financiële kaders op programmaniveau dient besluitvorming in de Raad plaats te vinden over de consequenties.

5. Het IHP prevaleert voor het aanvragen van voorzieningen boven de verordening en vervangt de aanvraagprocedure voor nieuwbouw en overige voor blijvend of voor tijdelijk gebruik bestemde voorzieningen (artikel 2.a lid 1 t/m lid 8 van de verordening).

   Er zijn echter uitzonderingen zoals de nieuwbouw voor een nieuw te stichten school, kosten voor eerste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair (artikel 2.a lid 1, lid 6 en lid 7 van de verordening) of spoedaanvragen door onvoorziene omstandigheden.

Op dergelijke onvoorziene omstandigheden na, is de afspraak dat er geen gebruik wordt gemaakt van de route via de verordening. Aanvragen voortkomend uit het IHP worden impliciet geacht een aanvraag te zijn op grond van de verordening, dit wordt ook op deze wijze in de verordening vastgelegd. Voor wat betreft de spoedaanvragen geldt de reguliere jaarcyclus uit de verordening.

6. De leerlingenprognose van 2019 (PVG) vormt het uitgangspunt voor het IHP. In het IHP is op basis van ervaring en verwachting van schoolbesturen ruimte voor nuance, gezien de onzekerheid van de prognose. Gezien de groei van de leerlingenaantallen in de gemeente is het van belang om te anticiperen op de financiële en ruimtelijke consequenties van deze groei.

3.7. Reflectie Kinderopvang op Bouwstenen

De hiervoor genoemde visie en bouwstenen zijn met de kinderopvangorganisaties welke actief zijn in de gemeente Rijswijk besproken. De inhoud van de visie en de bouwstenen worden door de kinderopvang onderschreven, per bouwsteen zijn enkele toevoegingen gedaan:

Kwaliteit:

1. De kinderopvangorganisaties onderschrijven de noodzaak voor hen voor koeling en temperatuurregulatie, met name omdat er ook slaapruimten zijn voor kinderen. Eventuele extra investeringen worden per project in beeld gebracht.

2. Er wordt aandacht gevraagd aandacht voor de wet- en regelgeving voor het bouwbesluit welke specifiek geldt voor kinderopvangruimten en voldoende (kwalitatief goede) buitenruimte.

3. Hierbij verwijst de kinderopvang ook naar het Kwaliteitskader voor huisvesting in de Kinderopvang van het Waarborgfonds.

Capaciteit

1. Voor kinderopvang is aangegeven dat ca. 30-50 plekken per acht-klassige basisschool een wenselijke omvang is. Ook voor kinderopvang geldt dat afhankelijk van inhoudelijke keuzes ook kleinschaligere locaties mogelijk zijn. In principe volgt de omvang van kinderopvang de omvang van de school, maar is er wel een sterke afhankelijkheid van de demografische en sociaal-culturele eigenschappen van een wijk. Voor buitenschoolse opvang is deze ideale omvang er niet.

2. Er wordt door kinderopvang bij voorkeur gehuurd zodat zij als organisatie flexibel zijn in het groeien en afschalen van plaatsen voor kinderopvang. Reden hiervoor is dat kinderopvang conjunctuur gevoelig is en afhankelijk is van overheidsbeleid. Een voorbeeld is het recente advies van de SER in de publicatie *“Een kansrijke start voor alle kinderen: Naar inclusieve en toegankelijke voorzieningen voor kinderen van 0-13 jaar”* . Er wordt onder andere geadviseerd om een financieel toegankelijk aanbod van twee dagen kinderopvang per week voor alle jonge kinderen (0-13 jaar) te realiseren. Dit zou gevolgen hebben voor de behoefte aan extra ruimte voor kinderopvang.

3. Het behoort tot de mogelijkheden dat scholen en kinderopvang op locatie ruimten uitwisselen en/of zelf tussen locaties ruimten uitwisselen om voor beide partijen te komen tot invulling van mogelijke capaciteitsbehoeften.

Voorzieningen

1. De kinderopvangorganisaties willen nogmaals het belang om te werken vanuit inhoudelijke samenwerking onderschrijven. Dit kan op locatie, maar ook in een netwerk van voorzieningen.

2. Ook kinderopvangorganisaties zien steeds meer de relatie met (jeugd)zorg in de samenwerking in scholen. Ter bevordering van kansengelijkheid en inclusiviteit werken kinderopvangorganisaties ook graag samen met Welzijn.

3. De voorkeur voor de realisatie van 0-12 is uitgesproken ten opzichte van alleen het voorzien in het aanbod voor 2-12. Opvang voor 0-2 jarigen stelt wel extra eisen aan de huisvesting.

4. Het maken van afspraken over beleid ten aanzien van ruimten voor kinderopvang (zie bouwsteen 3, 2c.) wordt door kinderopvangorganisaties als noodzakelijk beschouwd.

Regie

1. Bij voorkeur worden de kinderopvangorganisaties reeds in een vroeg stadium (zoals in het IHP, het uitvoeringsprogramma en/of haalbaarheidsonderzoeken) betrokken. Zij zien daarbij een rol voor de gemeente in het samenbrengen van diverse (maatschappelijke) partijen.

Locatie

1. De kinderopvangorganisaties geven aan als aanvulling op de door het onderwijs benoemde locatiecriteria ook gezonde buitenlucht een rol speelt (luchtkwaliteit) en dat zij zich graag in de buurt van sportvoorzieningen situeren.

4. Methoden

Dit hoofdstuk behandelt de gehanteerde methoden voor de analyse en scenario-ontwikkeling.

4.1. Capaciteitsanalyse

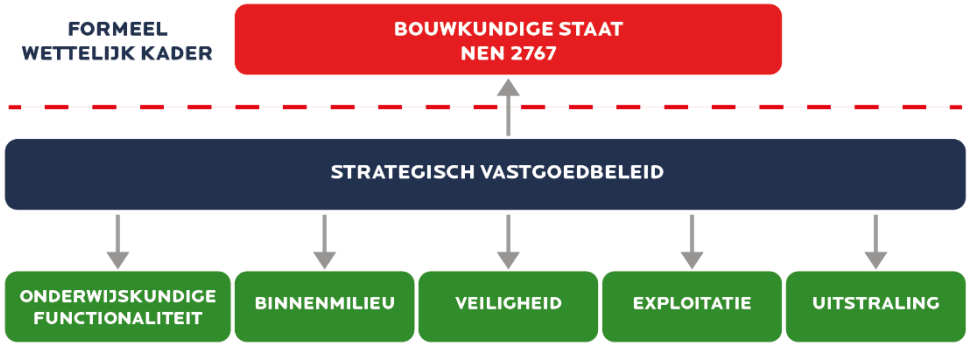
Voor alle gebouwen is de beschikbare capaciteit voor het onderwijs geanalyseerd. De capaciteitsanalyse maakt een ruimtetekort of -overschot per gebouw inzichtelijk. De ruimtebehoefte van het onderwijs wordt bepaald door de leerlingentelling en de prognose te vertalen naar ruimtebehoefte (op basis van de criteria in de Verordening). Deze ruimtebehoefte wordt vergeleken met het aantal vierkante meters dat beschikbaar is: de brutovloeroppervlakte (bvo).

Opmerking: dit is een genormeerde ruimtebehoefteberekening. In de praktijk zijn er efficiënte en minder efficiënte gebouwen. Wanneer een school bijvoorbeeld veel gangen heeft, of een grote aula, kan er een genormeerd ruimteoverschot zijn, terwijl dit niet zo wordt ervaren. Er is relatief immers minder effectieve onderwijsruimte. Ook wordt in de praktijk gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot medegebruik of verhuur van ruimten. In het IHP is vanwege het beleidsrijke karakter ruimte voor nuance op de resultaten uit deze ruimtebehoefteberekeningen.

Naast het inzichtelijk maken van eventuele ruimtetekorten is de capaciteitsanalyse van belang omdat een eventueel ruimteoverschot de schoolbesturen geld kost voor exploitatie en onderhoud. Schoolbesturen ontvangen een vergoeding voor materiële instandhouding op basis van het aantal leerlingen en niet op basis van het aantal m² in een school. Bovendien vormen ruimteoverschotten een risico voor de gemeente. Wanneer een gebouw geheel leeg komt te staan, zal de eigenaar (het schoolbestuur) dit terug willen geven aan de gemeente. Daarnaast dient de gemeente (op basis van de verordening) te voorzien in oplossingen voor ruimtetekorten, waarmee kan worden verwezen naar leegstand.

4.2. Quickscans

Op basis van de verordening is alleen de bouwkundige staat een formeel toetsingscriterium. Voor het IHP is het echter niet alleen de vraag of een pand een goed *gebouw* is, maar of een pand een goed *schoolgebouw* is. In de beoordeling van het gebouwenbestand is daarom naast de bouwkundige staat, ook gekeken naar onderwijskundige functionaliteit, binnenmilieu, veiligheid, exploitatie en uitstraling van de schoolgebouwen. Dit zijn kaders voor strategisch vastgoedbeleid.

Op basis van de door HEVO ontwikkelde ‘Quickscan’ zijn alle gebouwen van ouder dan 20 jaar op deze criteria beoordeeld en voorzien van een gewogen score, welke inzicht geeft in de vervangingstermijn. Deze gebouwen kunnen immers in de looptijd van het IHP (20 jr.) in aanmerking komen voor vervanging middels nieuwbouw of renovatie. De totaalscore geeft daarmee op uniforme wijze richting aan de mate van urgentie tot een levensduurverlengende ingreep in relatie tot de gebouwkwaliteit:

- Bij <57 punten: binnen 0-5 jaar (rood)
- Bij 57 - 63 punten: binnen 5-10 jaar (oranje)
- Bij 63 - 69 punten: binnen 10-20 jaar (lichtgroen).
- Bij 69> punten: over meer dan 20 jaar (donkergroen).

De quickscanscores zijn input voor de scenario-ontwikkeling. Bij het besluit tot vervanging middels nieuwbouw/renovatie is bij de scenario-ontwikkeling ook gekeken naar de afwegingscriteria.

4.3. Afwegingscriteria

Met de gemeente en de schoolbesturen zijn in gezamenlijke sessies tijdens het IHP traject afwegingscriteria bepaald. Aan de hand van de afwegingscriteria zijn de scenario's geformuleerd en is in overleg beoordeeld of een scenario aansluit bij de visie en ambitie van gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties (de bouwstenen). Het gaat om de volgende afwegingscriteria (willekeurige volgorde):

1. Quickscanscores
2. Passende huisvesting:
    a. Permanent- voorkomen van noodlokalen
    b. Reductie van ruimtetekorten/ruimteoverschotten
    c. Verwijzen meer dan één groep
3. Behoud of verbetering van spreiding
4. Kansen tot realisatie ideale schoolgrootte PO:
    a. Bij voorkeur 300 - 400 leerlingen, bovengrens van 600 leerlingen
5. Kansen tot realisatie ideale schoolgrootte VO:
    a. PRO - 250 leerlingen
    b. VMBO 400-500 leerlingen
    c. (VMBO) MAVO/HAVO/VWO 1200-1500 leerlingen

Let wel, afwegingscriteria 4 en 5 betreft slechts een richtlijn waar in de praktijk vanwege denominatieve, onderwijskundige en spreidingsoverwegingen van kan worden afgeweken.

4.4. Analyse Vraag en Aanbod

Om de balans tussen de vraag naar onderwijs(huisvesting) op gemeente- en op wijkniveau inzichtelijk te maken is op gemeenteniveau een overzicht gemaakt van de in- en uitstroom van de leerlingen en op wijkniveau een overzicht gemaakt van de basisgeneratie. De basisgeneratie is het aantal 4-12-jarigen woonachtig in een wijk.

Door in de scenario-ontwikkeling rekening te houden met de basisgeneratie kan per wijk worden geanalyseerd of het aanbod (aantal scholen) overeenkomt met de vraag (aantal kinderen). Er wordt gekeken naar zowel de basisgeneratie in de huidige situatie, als in 2026 en in 2036. Zo wordt rekening gehouden met de ontwikkeling van leerlingenaantallen.

4.5. Analyse Spreiding

Om de spreiding op gemeente- en op wijkniveau tevens te analyseren is gekeken naar de herkomst van de leerlingen op de school. Door het voedingsgebied van de scholen te analyseren kan worden geconcludeerd of een school op de juiste locatie gehuisvest is of dat, gezien het voedingsgebied, een andere locatie beter past.

4.6. CO2 Analyse

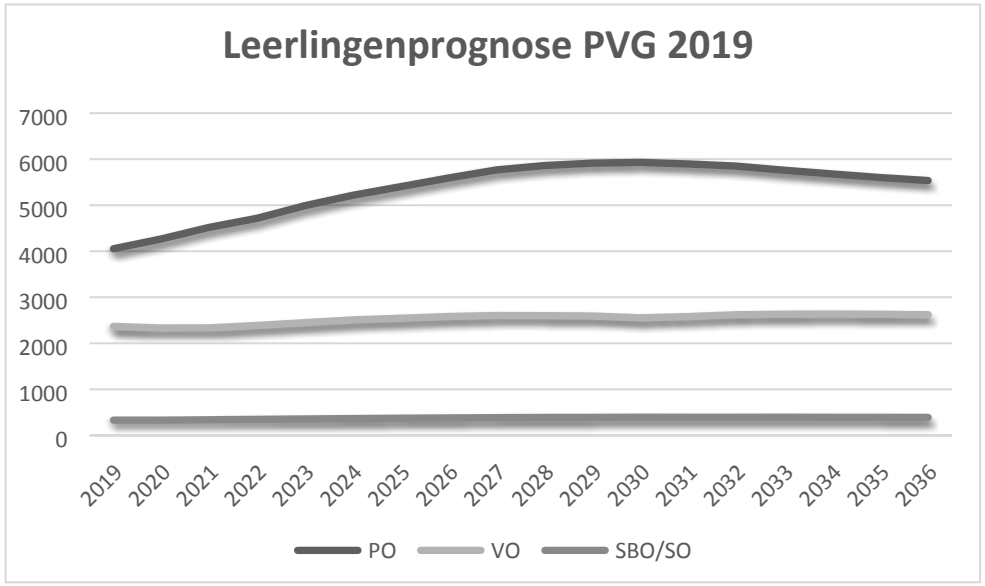
Deze analyse brengt de CO2-reductie van het IHP in beeld. De tool is erop gericht om te toetsen of de klimaatdoelstellingen (50% reductie CO2 in 2030 en 95% reductie in 2050) worden behaald en om bij te sturen indien nodig. HEVO heeft de kennis die zij heeft opgedaan bij de ondersteuning van de landelijke routekaarten PO, VO en mbo/HO hiervoor ingezet.

5. Analyse en scenario's

Dit hoofdstuk behandelt de analyse van de onderwijshuisvesting voor het PO, VO en de gymzalen. Er wordt respectievelijk ingegaan op de leerlingenprognose, de Quickscanscores van de gebouwen, de analyse en scenario's voor de onderwijshuisvesting en de analyse en scenario's van de gymzalen.

5.1. Leerlingenprognose

Onderstaande leerlingen prognose toont de verschillen tussen de leerlingenstromen tussen het PO en het VO (het (voortgezet) speciaal (basisonderwijs) is apart in beeld gebracht) tot 2036. Voor het PO wordt een forse stijging van het aantal leerlingen verwacht tot 2027 terwijl voor het VO en het SBO/SO slechts een lichte stijging wordt verwacht. De stijging van het aantal PO leerlingen is onder andere toe te kennen aan de nieuwbouw in de Plaspoelpolder. Er is geen groei in het VO voorzien omdat Rijswijkse leerlingen vooral buiten Rijswijk naar VO-scholen gaan.

5.2. Quickscanscores

Onderstaande tabel toont de resultaten van de Quickscans. Voor een aantal gebouwen zijn bouwdelen apart beoordeeld. De bandbreedte van de scores is 4-8.

		Uitstraling, *weging: 1*	Bouwkundige staat, *weging: 3*	Veiligheid, *weging 1*	Binnenmilieu, *weging: 2*	Exploitatie, *weging: 2*	Onderwijskundige staat, *weging: 3*	**Advies**
LEV-WN	De Akker	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	4,0	**53,5**
GSR-VGVOR	GSR	5,5	4,0	6,0	6,0	4,0	4,0	**55,5**
Librijn	Steenvoordeschool	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	5,5	**58,0**
Librijn	Elsenburgschool	5,5	4,0	5,5	5,5	4,0	5,5	**58,5**
S. VO Haaglanden	Rijsw ijks Lyceum	5,5	4,0	6,0	6,0	4,0	5,0	**58,5**
Librijn	Nicolaas Beets	6,0	4,0	6,0	5,0	5,0	5,0	**59,0**
Lucas Onderw ijs	Het Kristal	5,5	4,0	6,0	5,0	4,0	6,0	**59,5**
Lucas Onderw ijs	Sta.col. Bew eeg-VMBO	5,5	5,0	5,5	5,0	4,0	5,5	**60,5**
Laurentius	Petrusschool	5,5	4,0	5,5	6,0	4,0	6,0	**61,0**
Laurentius	Mariaschool	6,0	4,0	5,5	6,0	4,0	6,0	**61,5**
SCOH	Rehobothschool	5,5	4,0	5,5	7,0	4,0	6,0	**63,0**
Librijn	W. Brederodeschool	6,0	4,5	6,0	5,0	5,0	6,0	**63,5**
St. Kronenburgh	Kronenburgh	7,0	5,5	6,0	6,0	4,0	5,0	**64,5**
S. VO Haaglanden	V. Vredenburch College	6,0	6,0	6,0	5,5	4,0	5,5	**65,0**
Kentalis	De Voorde	6,0	4,0	6,0	5,5	4,0	7,0	**65,5**

Binnen 5 jaar renovatie of nieuw bouw
Binnen 5 - 10 jaar renovatie of nieuw bouw
Binnen 10 - 20 jaar renovatie of nieuw bouw
Na 20 jaar of langer renovatie of nieuw bouw

De lage scores voor bouwkundige staat, binnenmilieu en exploitatie vallen op. Bouwkundige staat scoort laag omdat vrijwel alle scholen ouder zijn dan 40 jaar. Binnenmilieu scoort laag omdat wordt getoetst aan het nieuwe bouwbesluit van 2015 (Frisse Scholen Klasse B). Veel schoolgebouwen voldoen niet aan deze norm en hebben alleen nog natuurlijke ventilatie of mechanische ventilatie van een lager niveau. Exploitatie scoort laag omdat wordt getoetst aan de gewenste klimaateis (Energieneutraliteit), logischerwijs zijn veel scholen nog niet Energieneutraal.

5.3. Analyse en Scenario's Onderwijshuisvesting

In de volgende paragrafen worden per wijk (de wijkindeling van de prognose is gehanteerd) en per school de huidig geldende voorkeursscenario's benoemd.

5.3.1 Toelichting Balans Vraag en Aanbod

In Bouwsteen 2 'Capaciteit' is verwoord dat gemeenten en schoolbesturen gezamenlijk streven naar een optimale afstemming tussen de vraag naar onderwijs en het aanbod van onderwijs. Onderwijshuisvesting is daarbij beschreven als mogelijk instrument om bij te dragen aan deze balans door volumeafspraken en/of afspraken met omliggende gemeenten te maken (naast meer huisvestingsinstrumenten zoals verhuur van ruimte, afstoten of inzetten van leegstand en verwijzen van groepen).

Om te kunnen besluiten over het inzetten van volumeafspraken en/of afspraken met omliggende gemeenten is inzicht nodig in de balans- of disbalans tussen vraag en aanbod. Daartoe zijn leerlingenstromen op gemeente- en of wijkniveau in het IHP traject nader geanalyseerd.

De analyse op gemeenteniveau heeft aangetoond dat er aanzienlijke leerlingenstromen zijn over de gemeentegrenzen heen. In totaliteit is er echter een redelijke balans tussen in- en uitstroom op gemeenteniveau. In het PO gaan er per saldo ca. 200 leerlingen in andere gemeenten naar school. Gemeenten worden in het PO bekostigd in het gemeentefonds op basis van het aantal woonachtige kinderen en in het VO op basis van het aantal schoolgaande kinderen.

	Van Rijswijk naar andere Gemeenten	Van andere Gemeenten naar Rijswijk
PO	1.250	1.050
VO	2.050	2.000

Gemeente en schoolbesturen hebben gezamenlijk geconcludeerd dat de leerlingenstromen op gemeenteniveau met name een consequentie zijn van het feit dat Rijswijk en omliggende gemeente één stedelijk gebied vormen. De in- en uitstroom van leerlingen is met name richting scholen welke relatief dicht bij gemeenten grenzen zijn gelegen.

In de vervolgparagraven wordt de analyse van vraag- en aanbod op wijkniveau nader besproken. Ook ten aanzien van deze analyse is de conclusie in lijn met hetgeen voor gemeenteniveau is geconstateerd. Daarom hebben gemeente en schoolbesturen in het IHP traject besloten om geen nadere afspraken te maken met omliggende gemeenten over leerlingenstromen of om volumeafspraken te maken tussen schoolbesturen onderling. Zwaarwegend argument hiervoor is dat volumeafspraken afbreuk zouden doen aan de vrijheid van onderwijskeuze voor ouders en kinderen. Wel is afgesproken dat bij de actualisatie van het IHP de balans tussen vraag- en aanbod wordt gemonitord en geëvalueerd en dat, indien nodig, het gesprek over het inzetten van deze instrumenten weer kan worden opgestart.

5.3.2 Toelichting Analyse en Scenario's Onderwijshuisvesting

De voorkeursscenario's worden onderbouwd aan de hand van de Quickscan scores, de capaciteitsanalyse, de overige afwegingscriteria, de analyse van vraag en aanbod en de analyse van de spreiding. De voorkeursscenario's en de prioritering zijn tot stand gekomen in samenspraak met de schoolbesturen.

Er wordt nog geen afweging gemaakt ten aanzien van nieuwbouw of renovatie. Dit vereist gedurende de uitvoering van het IHP per locatie een gedegen afweging middels haalbaarheidsstudies.

5.3.3 Toelichting kaart

De kaarten per wijk visualiseren de scholen en de gebouwgegevens die van belang zijn voor de analyse en scenario-ontwikkeling.

De kleur van het label geeft aan van welk schoolbestuur de school is. De rij 'Leerlingen' daaronder geeft aan wat het leerlingenaantal is in de huidige situatie en het geprognosticeerde leerlingenaantal voor 2026 en 2036. De rij 'Tekort/Overschot' daaronder geeft aan wat het tekort of overschot in aantal vierkante meters is bij een school volgens de capaciteitsanalyse. Een groen, positief getal is een overschot, een rood, negatief getal een tekort.

Toelichting tabel
De eerste regel geeft aan hoeveel kinderen in de basisschoolleeftijd er in de wijk wonen (alle 4- tot en met 11-jarigen en 30% van de 12-jarigen). De tweede regel geeft aan hoeveel kinderen er in de wijk naar school gaan.

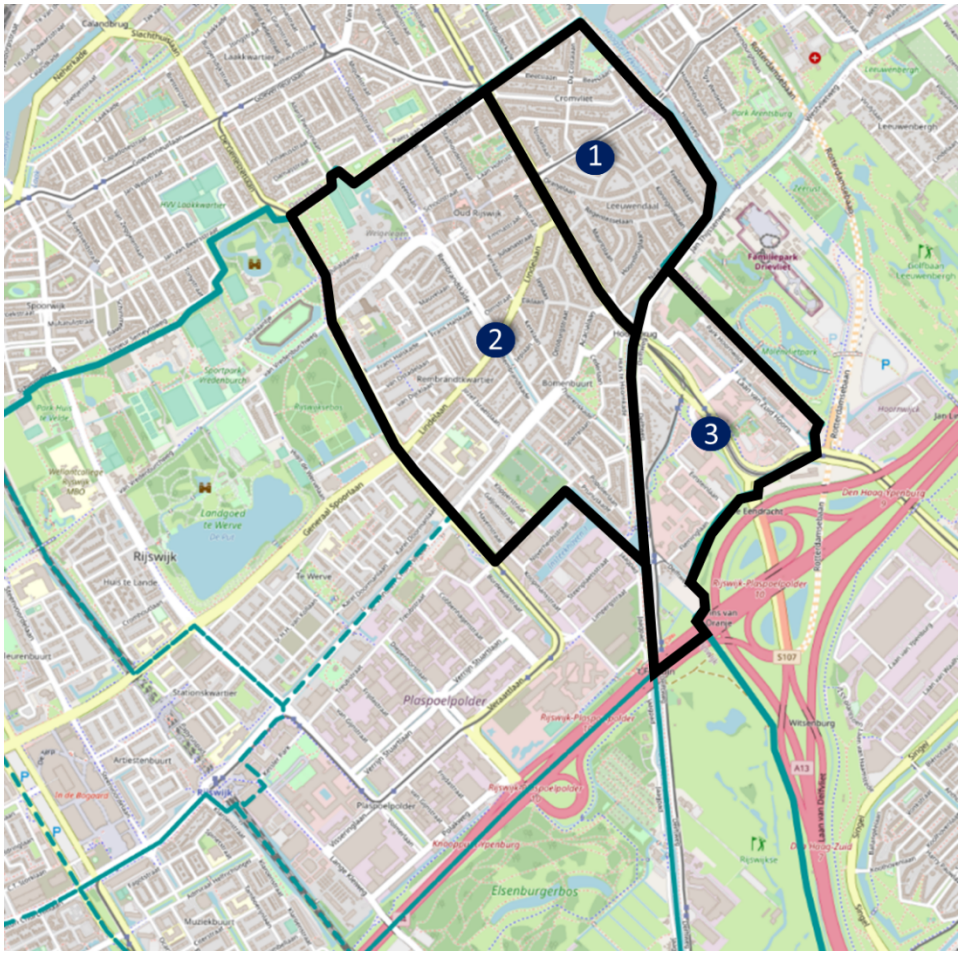
5.3.4 Scenario's Wijk 1, 2 & 3 (PO zone oost)

De basisgeneratie is het aantal kinderen dat in de wijk woont en schoolplichtig is. Het aantal schoolgaande kinderen representeert hoeveel leerlingen in totaal in de wijk basisonderwijs volgen.

In wijk 1 en wijk 2 neemt de basisgeneratie kinderen de komende jaren af. In tegenstelling wordt er een groei voorspeld in het aantal schoolgaande leerlingen, reden hiervoor is dat in deze wijken scholen zijn die leerlingen trekken uit omliggende wijken. Wijk 3 is een kantorenwijk zonder basisgeneratie en schoolgaande leerlingen.

Wijk 1 - Cromvliet - Leeuwendaal			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	506	411	431
Schoolgaand	486	490	507
	20	-79	-76

Wijk 2 - Oud Rijswijk Rembrandtkwartier Havenkwartier			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	840	764	702
Schoolgaand	1.387	1.329	1.351
	-547	-565	-649

Scenario's

De prognose voorspelt ca. 750 ll. vanaf 2021 aan groei vanuit de Plaspoelpolder (wijk 5) richting de scholen: Kc Snijders, Godfried Bomansschool, 't Prisma, Nicolaas Beets, de Piramide en de Melodie. De groei is de consequentie van de bouw van ca. 3.000 woningen in de Plaspoelpolder. Dit is een theoretische benadering/verdeling. In de kaarten zijn deze leerlingen uit de prognose gehaald van deze scholen, om zicht te krijgen op de huidige ruimtetekorten en overschotten (onafhankelijk van de leerlingenstroom uit de Plaspoelpolder).

- Ruimtetekort scholendriehoek Kc Snijders/Godfried Bomansschool/'t Prisma: ruimtelijke uitbreiding, termijn 0-5 jaar. Uitbreiding te realiseren voor de drie scholen door middel van ingebruikname van voormalige Snijdersschool. In de voormalig Snijdersschool kan ook deels de mogelijke instroom vanuit de Plaspoelpolder worden opgevangen (ca. 110 leerlingen).

  Ook zijn er ruimteoverschotten bij de Mariaschool en de Prins Mauritsschol die een oplossing zouden kunnen bieden voor de mogelijke instroom vanuit de Plaspoelpolder.

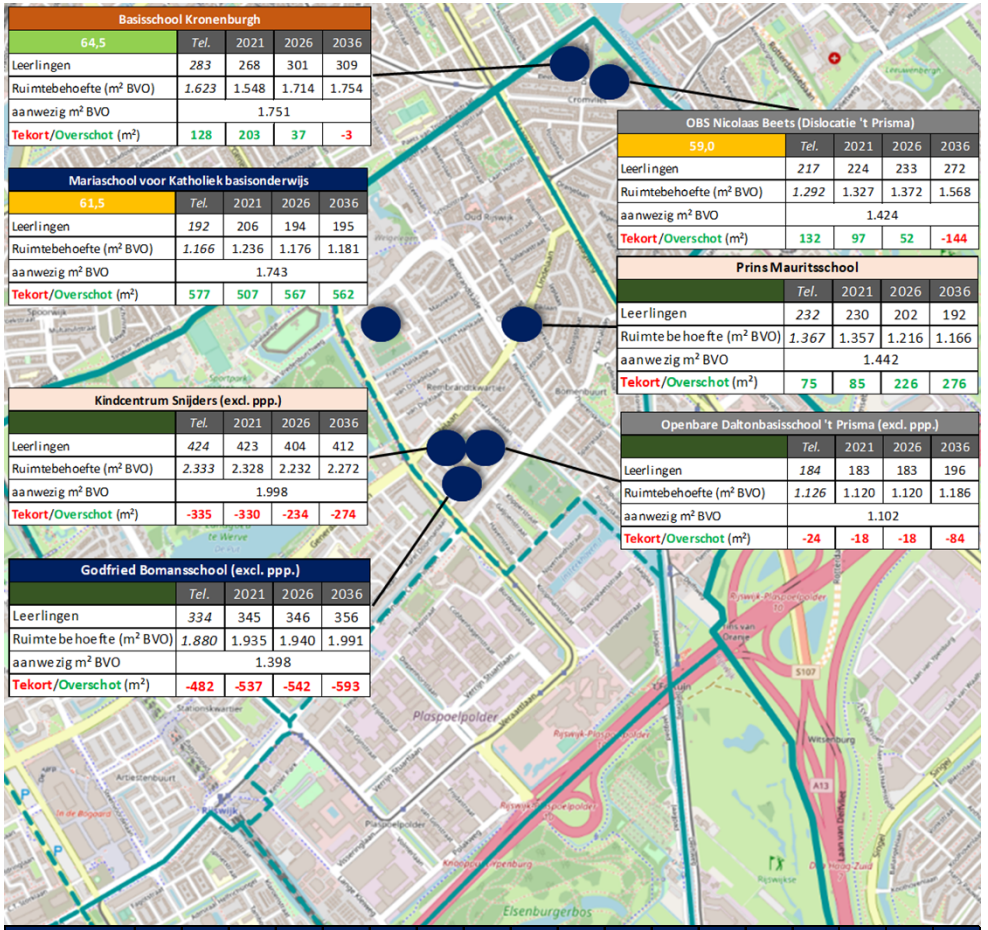
- Nieuwe school Plaspoelpolder: termijn 0-5. De locatie hiervoor dient nog gevonden te worden. Laurentius heeft aangegeven hier een school te willen stichten.

- Nicolaas Beets (dislocatie 't Prisma): instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 5 – 10 jaar. Aandacht voor monumentale status.

- Mariaschool: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 5-10 jaar. Aandacht voor beeldbepalendheid.

- Kronenburgh: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 10-20 jaar. Aandacht voor beeldbepalendheid.

- Prins Mauritsschool: geen opgave voorzien in de looptijd van dit IHP.

Jaartal	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037
Leerlingen PPP	0	55	140	215	290	365	445	515	580	640	690	735	750	755	755	750	740	725

Kronenburgh
Laurentius
Lucas Onderwijs
Librijn

5.3.5 Scenario's Wijk 4, 5, 6 & 7 (PO zone midden)

In wijk 4 blijft de basisgeneratie stabiel. Er is geen PO aanwezig in wijk 4, het aantal schoolgaande kinderen is nul. De basisgeneratie volgen overwegend onderwijs in wijk 6 of wijk 2.

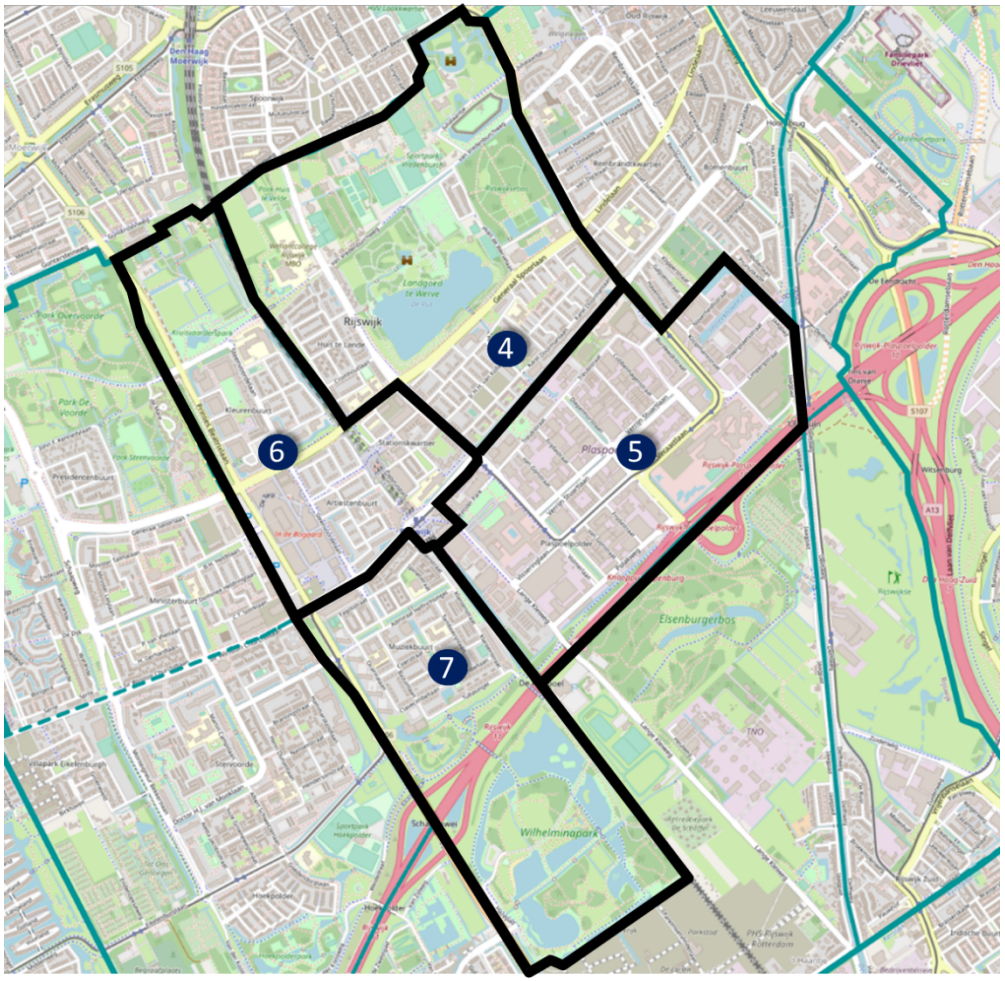
Wijk 5 betreft enkel de groei van de Plaspoelpolder (zie 5.3.4.). In wijk 6 en wijk 7 groeit de basisgeneratie en het aantal schoolgaande leerlingen de komende jaren. Deze groei ontstaat door de realisatie van woningen in de Boogaard.

Wijk 4 - Te Werve			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	408	381	414
Schoolgaand	0	0	0
	408	**381**	**414**

Stijging Wijk 5 - Plaspoelpolder			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	55	445	740
Schoolgaand	0	0	0
	55	**445**	**740**

Wijk 6 - Stationskwartier			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	448	568	603
Schoolgaand	376	433	457
	72	**135**	**146**

Wijk 7 - Muziekbuurt			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	397	456	423
Schoolgaand	381	446	453
	16	**10**	**-30**

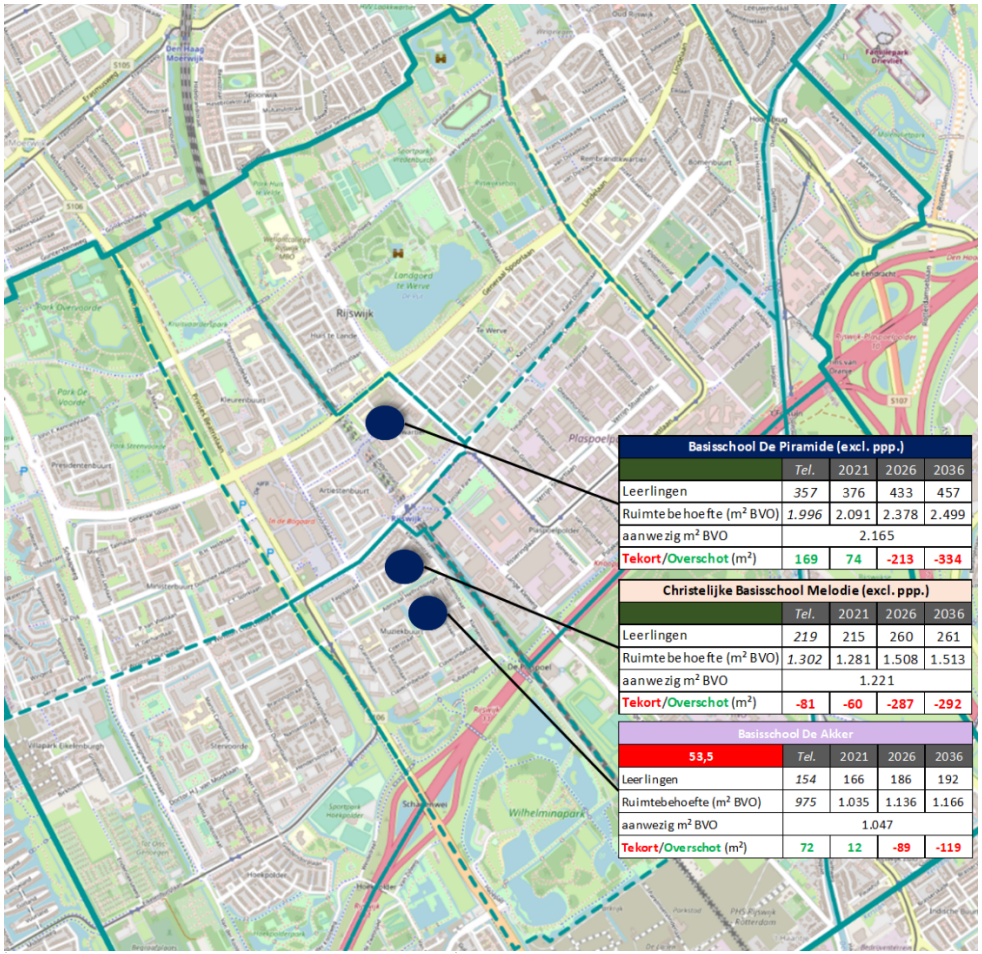

Scenario's

- De Akker: renovatie of nieuwbouw en ruimtelijke uitbreiding, gecombineerd met de locatie van de GSR zie ook 5.3.8). Termijn 0-5 jaar. Bij de opgave wordt een Tienercollege beoogd met focus op volwaardig vmbo en havo/vwo onderbouw.

- De Piramide: ruimtelijke uitbreiding, termijn 0-5 jaar. Het maximaal aantal te huisvesten leerlingen gebouw is maximaal 450 leerlingen. Dit is mogelijk te realiseren met een extra instroomlokaal door een interne verbouwing. Daarmee is een groei van 95-100 leerlingen ten opzichte van de 1 oktober telling 2020 realiseerbaar binnen de Piramide.

- Melodie: ruimtelijke uitbreiding, termijn 0-5 jaar.

Laurentius

Lucas Onderwijs

LEV WN

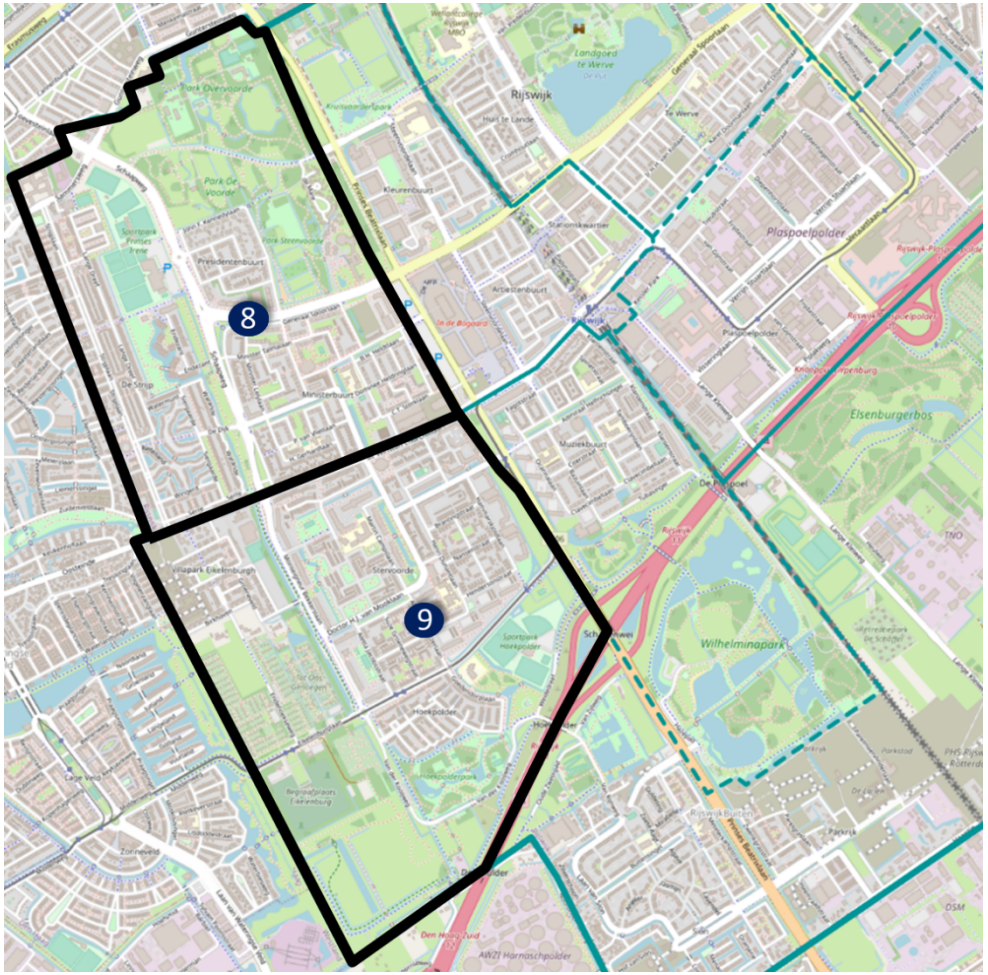
5.3.6 Scenario's Wijk 8 & 9, (PO zone West)

In wijk 8 groeit de basisgeneratie waarna deze vervolgens daalt. Het aantal schoolgaande leerlingen groeit de komende jaren. De basisgeneratie en het aantal schoolgaande kinderen vertoont een disbalans. Reden is dat leerlingen aan de westkant van wijk 8 (links van de weg) naar school gaan in Den Haag.

In wijk 9 groeit de basisgeneratie de komende jaren. Het aantal schoolgaande leerlingen groeit de komende jaren waarna deze vervolgens daalt. De basisgeneratie en het aantal schoolgaande kinderen is in wijk 9 redelijk in balans.

Wijk 8 - Steenvoorde Noord			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	650	826	739
Schoolgaand	320	378	361
	330	**448**	**378**

Wijk 9 - Steenvoorde Zuid			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	813	905	910
Schoolgaand	741	831	790
	72	**74**	**120**

Scenario's

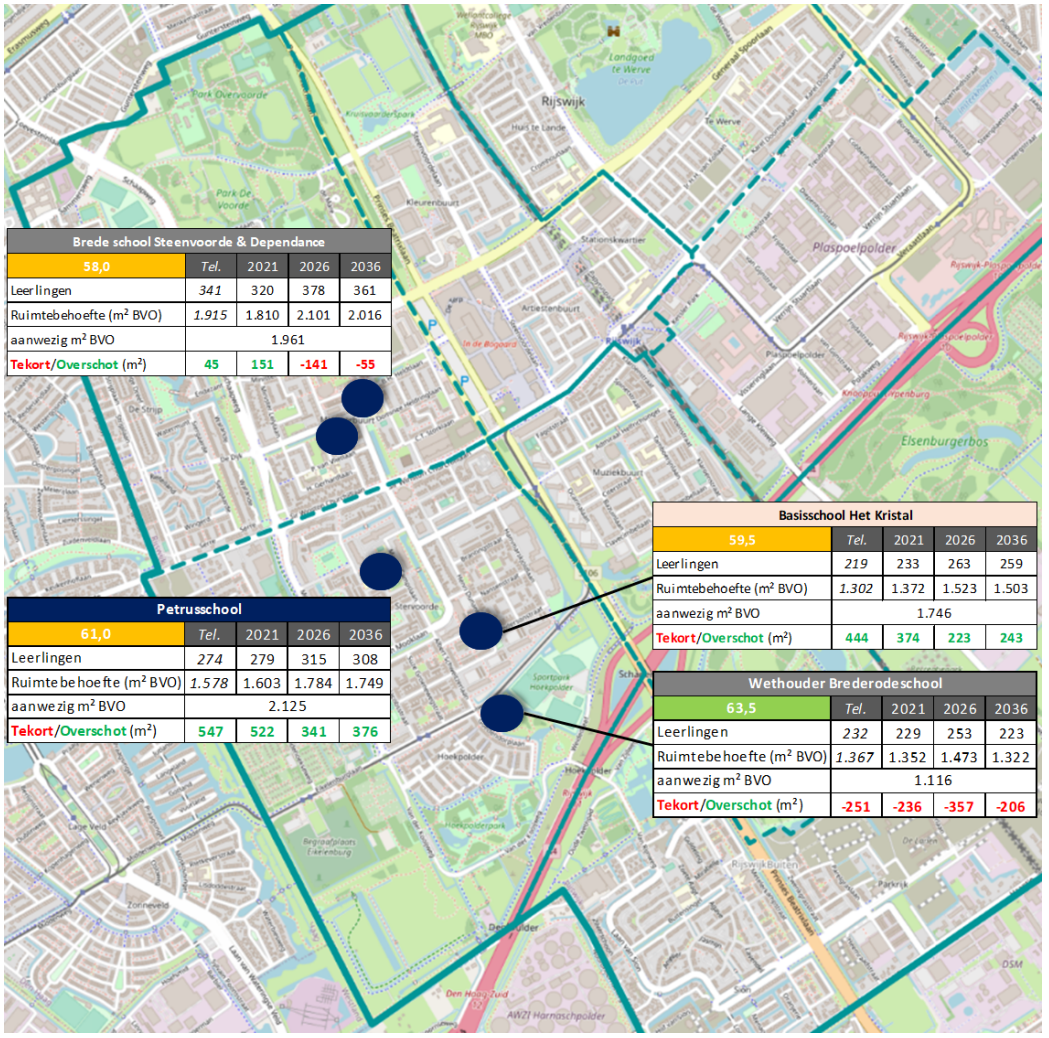
- Steenvoordeschool & dependance: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 0 – 5 jaar. Ondanks de gele Quickscanscore is besloten de Steenvoordeschool één termijn naar voren te halen. Dit in verband met de vervanging van de verbrande lokalen aan de P. van Vlietlaan en de wens van het schoolbestuur deze lokalen te herbouwen bij de hoofdlocatie.

- Wethouder Brederodeschool: verwijzen ruimtetekort naar dislocatie Montessorischool Parkrijk of in de wijk. Instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 10-20 jaar.

- Petrusschool: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 5 - 10 jaar.

- Het Kristal: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 5 – 10 jaar.

.

Brede school Steenvoorde & Dependance				
58,0	*Tel.*	2021	2026	2036
Leerlingen	*341*	320	378	361
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*1.915*	1.810	2.101	2.016
aanwezig m² BVO	1.961			
Tekort/Overschot (m²)	45	151	-141	-55

Petrusschool				
61,0	*Tel.*	2021	2026	2036
Leerlingen	*274*	279	315	308
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*1.578*	1.603	1.784	1.749
aanwezig m² BVO	2.125			
Tekort/Overschot (m²)	547	522	341	376

Basisschool Het Kristal				
59,5	*Tel.*	2021	2026	2036
Leerlingen	*219*	233	263	259
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*1.302*	1.372	1.523	1.503
aanwezig m² BVO	1.746			
Tekort/Overschot (m²)	444	374	223	243

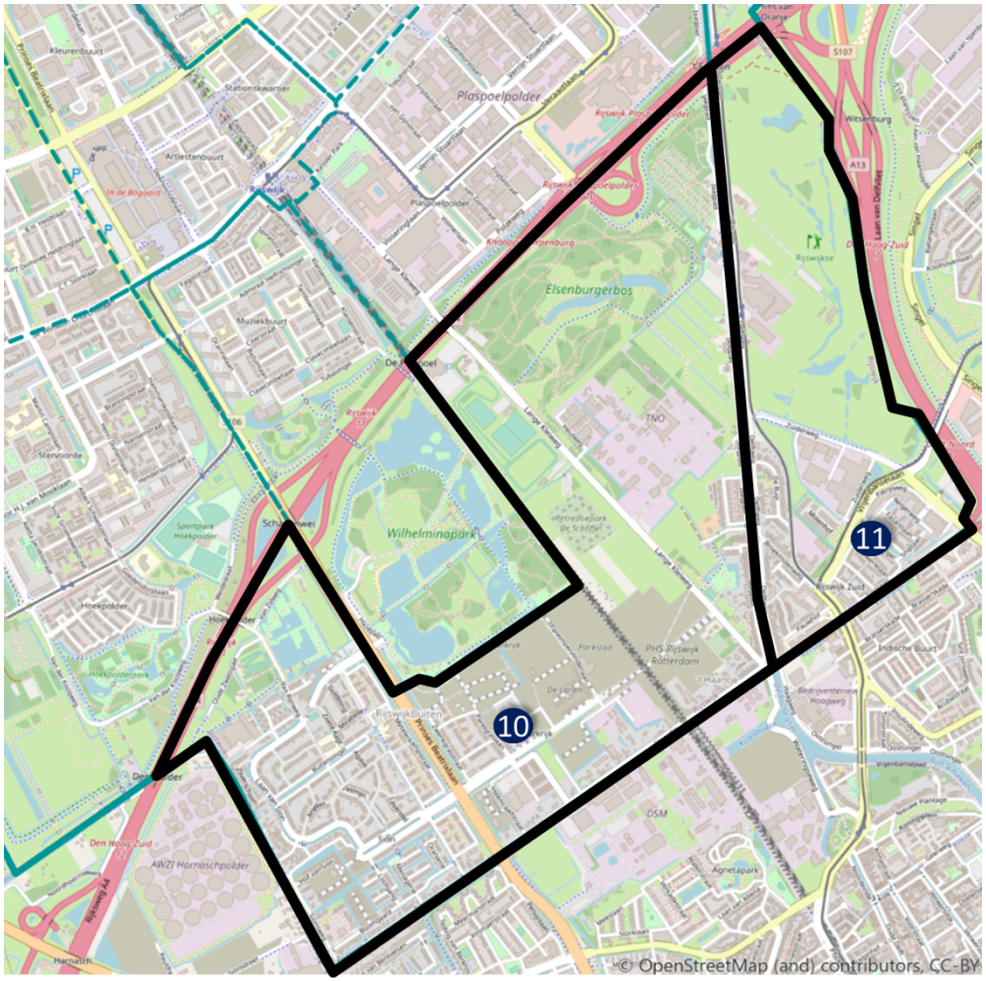
Wethouder Brederodeschool				
63,5	*Tel.*	2021	2026	2036
Leerlingen	*232*	229	253	223
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*1.367*	1.352	1.473	1.322
aanwezig m² BVO	1.116			
Tekort/Overschot (m²)	-251	-236	-357	-206

Librijn
Laurentius
Lucas Onderwijs

5.3.7 Scenario's Wijk 10 & 11, (PO zone Zuid)

In wijk 10 is het de basisgeneratie redelijk in balans met het aantal schoolgaande kinderen. De prognose verwacht dat ongeveer 80% van de kinderen in de wijk ook naar school gaan in Rijswijk Buiten.

Wijk 10 - Rijswijk Buiten			
	2021	2026	2036
Basisgeneratie	552	1.181	1.248
Schoolgaand	521	1.053	942
	31	**128**	**306**

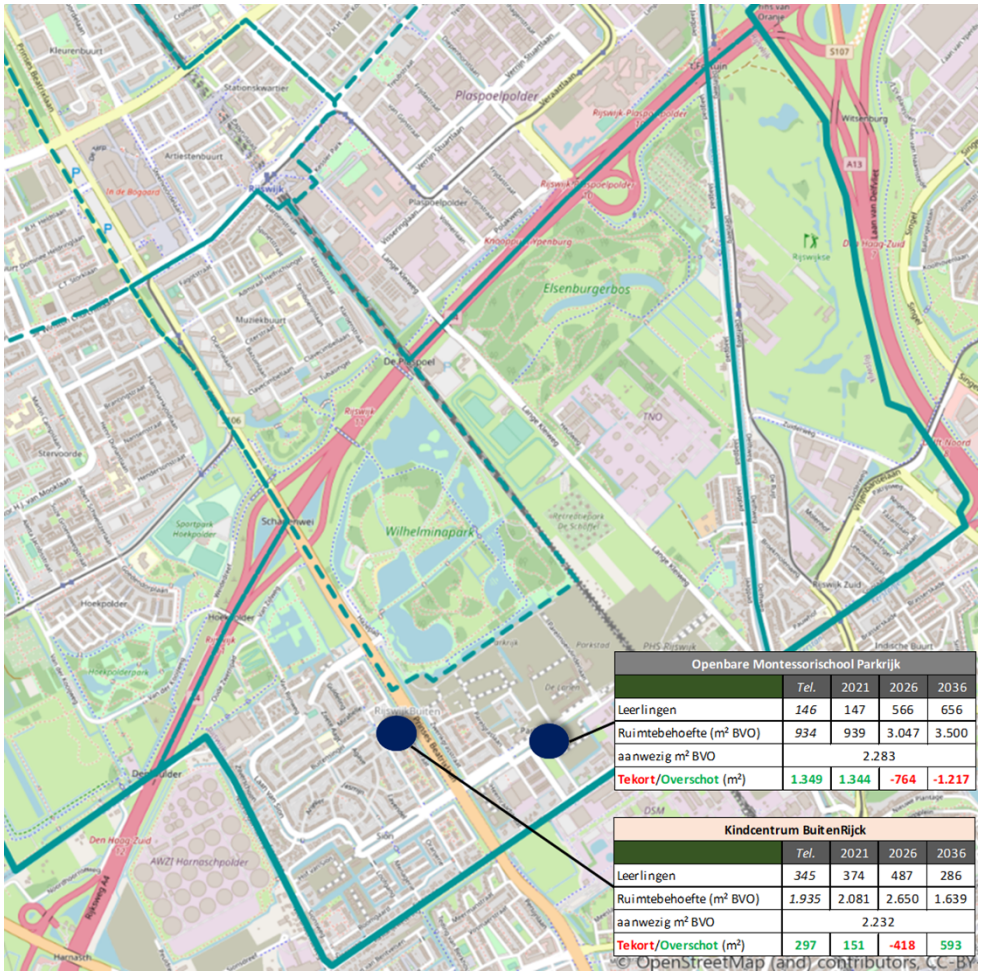
Scenario's

De prognose geeft aan dat het leerlingenaantal in wijk 10 verder toeneemt door woningbouw. De aanname is dat 80% van de leerlingen in wijk 10 dan ook naar één van de twee scholen gaat.

- Kindcentrum Buitenrijck: ruimtelijke uitbreiding 0-5 jaar. De huidige permanente bouw biedt momenteel ruimte voor ca. 404 leerlingen. De prognose geeft aan dat het leerlingenaantal na 2030 stabiliseert rond 300 leerlingen, er is daarom gekozen om rekening te houden met semi-permanente bouw voor de piek voor 518 leerlingen.

- Montessorischool Parkrijk: ruimtelijke uitbreiding 5-10 jaar. De huidige permanente bouw biedt momenteel ruimte voor ca. 415 leerlingen. De prognose geeft aan dat het leerlingenaantal na 2030 stabiliseert rond 600 leerlingen, er is daarom rekening te gehouden met een deel permanente uitbreiding (voor 185 leerlingen) en deel semi-permanente uitbreiding (voor 327 leerlingen). Dit kan ook gerealiseerd worden in Pasgeld. Mogelijkheid is ook om het huidige semi-permanente gebouw van de Montessorischool Parkrijk in te zetten voor een gedeelte van de piekopvang (927m2 voor 182 leerlingen).

  De groei van Parkrijk is mede afhankelijk van de woningbouw in Pasgeld. Zolang daar niet gebouwd wordt, zal de prognose achterblijven. In Pasgeld is ruimte gereserveerd voor onderwijshuisvesting met een bijbehorende gymzaal.

Openbare Montessorischool Parkrijk	Tel.	2021	2026	2036
Leerlingen	*146*	147	566	656
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*934*	939	3.047	3.500
aanwezig m² BVO		2.283		
Tekort/Overschot (m²)	1.349	1.344	-764	-1.217

Kindcentrum BuitenRijck	Tel.	2021	2026	2036
Leerlingen	*345*	374	487	286
Ruimtebehoefte (m² BVO)	*1.935*	2.081	2.650	1.639
aanwezig m² BVO		2.232		
Tekort/Overschot (m²)	297	151	-418	593

Lucas Onderwijs

Librijn

5.3.8 Scenario's Voortgezet Onderwijs

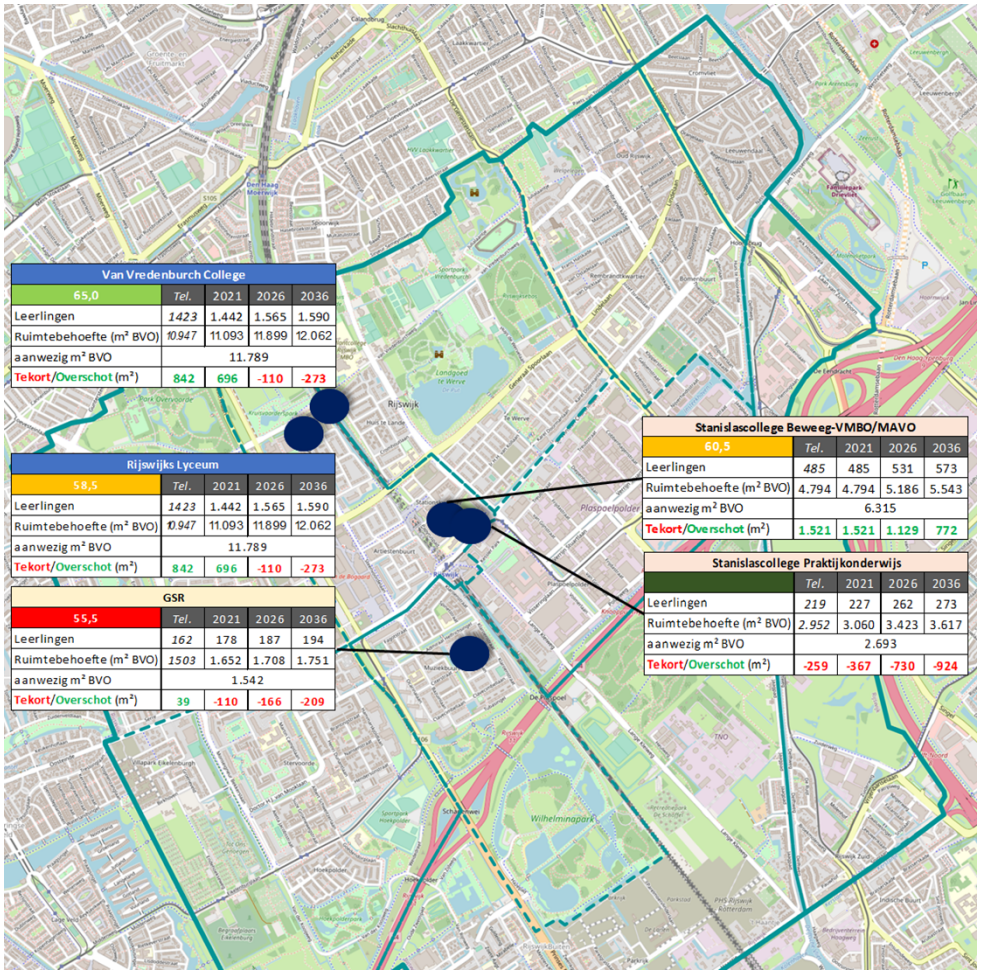
De VO scholen in Rijswijk zijn deels regionale voorzieningen, afspraken worden gemaakt in het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO). In bijlage III is een kaart opgenomen van het VO in de regio.

- De GSR: instandhouding schoollocatie, geclusterde renovatie of nieuwbouw opgave met de Akker, termijn 0 – 5 jaar. De GSR heeft een regio overstijgend voedingsgebied vanuit denominatie. Bij de opgave wordt een Tienercollege beoogd met focus op volwaardig vmbo en havo/vwo onderbouw.

- Rijswijks Lyceum en Van Vredenburch College: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave voor Rijswijks Lyceum, termijn 5 – 10 jaar. Er is een grote verwevenheid (onderwijskundig) met Van Vredenburch College.

- Stanislascollege: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, de vervangingstermijn is conform convenant (10-20 jaar).

  De gemeente is in overleg met Lucas Onderwijs over de toename van het aantal leerlingen wat Praktijkonderwijs volgt. In het convenant uit 2013 is opgenomen dat het gebouw geschikt is gemaakt voor 600 VMBO-leerlingen en 150 Praktijkschool-leerlingen. In de huidige situatie is het aantal VMBO-leerlingen lager en het aantal Praktijkschool-leerlingen hoger. Leerlingen voor Praktijkonderwijs hebben een specifieke behoefte aan praktijkruimtes die in het huidige gebouw niet zijn opgenomen. Lucas Onderwijs huurt momenteel elders ruimte voor deze behoefte. Lucas Onderwijs onderzoekt in welke mate hier invulling aan kan worden gegeven in het huidige gebouw. De gemeente heeft met Lucas Onderwijs afgesproken de uitkomsten van dit onderzoek af te wachten en bereid te zijn mee te denken in het komen tot een oplossing voor het ruimtetekort voor het Praktijkonderwijs.

Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden
Ver v Gereformeerd Voortgezet Onderwijs
Lucas Onderwijs

5.3.9 Scenario's speciaal onderwijs

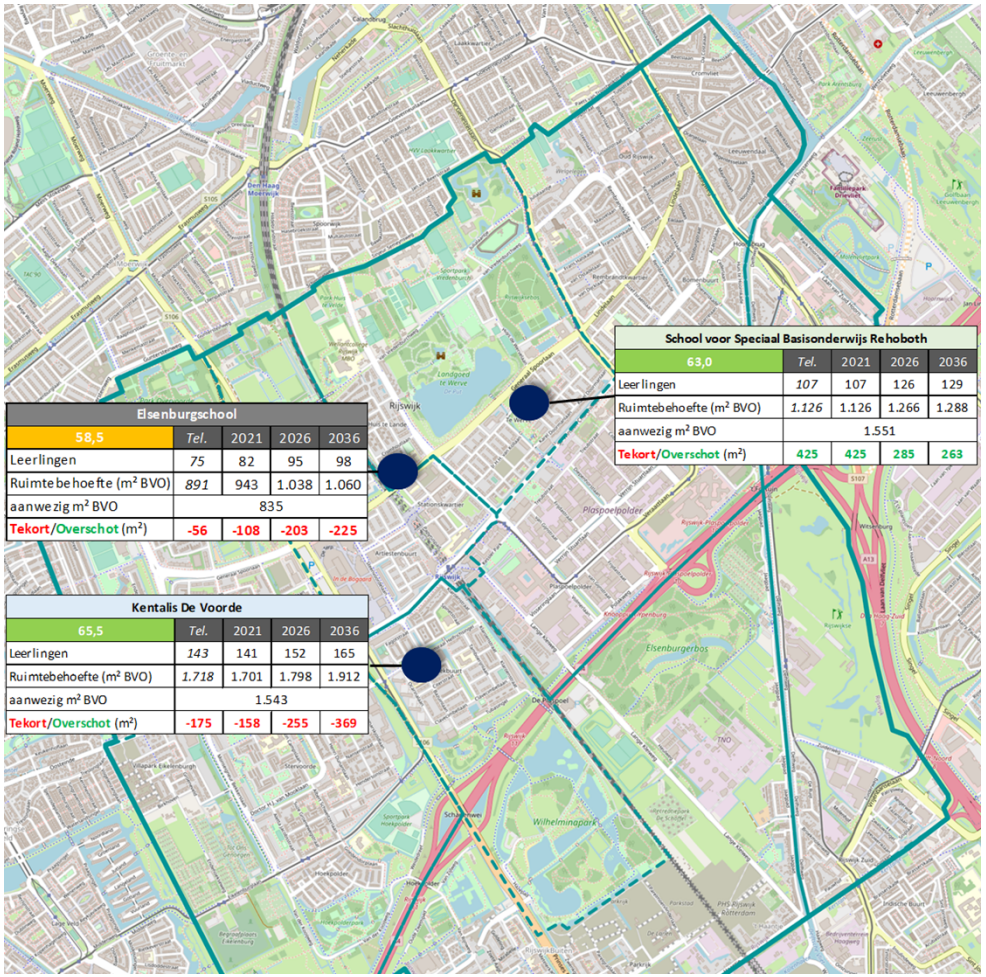
De SBO/SO scholen in Rijswijk zijn deels regionale voorzieningen, afspraken worden gemaakt in het samenwerkingsverband. In bijlage III is een kaart opgenomen van het SBO/(V)SO in de regio.

In de huidige situatie is er op de Elsenburgschool en De Voorde een normatief ruimtetekort wat toeneemt. Op de korte termijn kan dit ruimtetekort indien noodzakelijk worden opgevangen in het ruimteoverschot van de Rehobothschool. In de termijn 5-10 jaar is de verwachting volgens de prognose dat het ruimtetekort te groot wordt voor opvang in de Rehobothschool. In de actualisatie van het IHP wordt bezien of dit ruimtetekort nog actueel is en/of er uitbreiding nodig is in het kader van Passend Onderwijs.

- Elsenburgschool: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave of mogelijke clustering met Rehobothschool, termijn 5 - 10 jaar.

- Rehobothschool: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave of mogelijke clustering met Elsenburgschool, termijn 10 - 20 jaar.

- De Voorde: instandhouding schoollocatie, solitaire renovatie of nieuwbouw opgave, termijn 10 - 20 jaar.

SCOH
Librijn
Kentalis

5.3.10 Scenario's Kinderopvang

Over de scenario's in de termijn 0-5 jaar heeft afstemming plaatsgevonden met Kinderopvang Morgen omdat zij reeds zijn gevestigd bij of samenwerken met deze scholen. Kinderopvang Morgen heeft een inschatting gemaakt van de behoefte aan kinderopvang en BSO. Hier kan verder rekening mee worden gehouden in het uitvoeringsprogramma en de businesscases. Er kunnen hier verder geen rechten aan worden ontleend.

Scenario	KDV (groepen)		
	Aanbod 2021	Aanbod 2036	Toename
Aanpassing Voormalige J.H. Snijdersschool	7	8 tot 9	1 tot 2
Nieuwbouw Steenvoordeschool	5	6 tot 7	1 tot 2
Nieuwbouw De Akker & De GSR / Ruimtetekort De Piramide & Melodie	5	6 tot 8	2 tot 3
Piekopvang Ruimtetekort Buitenrijck	6	8 tot 9	2 tot 3

Scenario	BSO (groepen)		
	Aanbod 2021	Aanbod 2036	Toename
Aanpassing Voormalige J.H. Snijdersschool	10	13	3
Nieuwbouw Steenvoordeschool	3	4 tot 5	1 tot 2
Nieuwbouw De Akker & De GSR / Ruimtetekort De Piramide & Melodie	6	8 tot 9	2 tot 3
Piekopvang Ruimtetekort Buitenrijck	6	8 tot 9	2 tot 3

Bij de mogelijke nieuwe school in de Plaspoelpolder is nog geen kinderopvangorganisatie betrokken. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het uiteindelijk selecteren van een samenwerkingspartner bij IKC vorming.

5.4. Analyse en Scenario's Gymvoorzieningen

De volgende gymzalen worden betrokken bij de scenario's voor de onderwijshuisvesting. Indien het overheidsbeleid omtrent het aantal verplichte gymnastiekuren wijzigt gaan gemeenten en schoolbesturen in gesprek over de consequenties voor de gymnastiekcapaciteit:

5.4.1 Gymzaal Steenvoordeschool aan de Dr. Poelslaan

Bouwjaar: 1963
BVO: 252 m²
Gebruik: 16,5 klokuren/week

De Steenvoordeschool heeft een opgave in 5-10 jaar. De gymzaal uit 1963 is op basis van leeftijd aan vervanging toe. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van de Steenvoordeschool (0-5 jaar).

5.4.2 Gymzaal de GSR aan de Trompetstraat, medegebruik door de Akker

Bouwjaar: 1976
BVO: 252 m²
Gebruik: 6 klokuren/week door de Akker. Overige uren worden ingevuld door de GSR.

De GSR en de Akker hebben een opgave in 0-5 jaar. De gymzaal uit 1976 is op basis van leeftijd aan vervanging toe. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de gezamenlijke planontwikkeling van De Akker en de GSR (0-5 jaar).

5.4.3 Gymzaal Nicolaas Beets school aan de Beetslaan

Bouwjaar: 1932
BVO zaal: 162 m²
Gebruik: 15,8 klokuren/week

De Nicolaas Beets school heeft een opgave in 5-10 jaar. De gymzaal uit 1931 is op basis van leeftijd aan vervanging toe. Deze gymzaal wordt meegenomen in de planontwikkeling van de Nicolaas Beets (5-10 jaar).

5.4.4 Gymzaal Het Kristal aan de Henri Dunantlaan, medegebruik door de Wethouder Brederodeschool

Bouwjaar: 1971
BVO: 216 m²
Gebruik: 24,0 klokuren/week

Het Kristal heeft een opgave in 5-10 jaar. De Wethouder Brederode school heeft een ruimtetekort dat opgelost dient te worden in 0-5 jaar. De gymzaal is op basis van leeftijd toe aan vervanging. Deze gymzaal kan, vanwege de locatie, het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van het Kristal (5-10 jaar).

Gymzaal Mariaschool aan de van Vredenburchweg, medegebruik door Prins Mauritsschool

Bouwjaar: 1962
BVO: 201 m²
Gebruik: 20,3 klokuren/week

De Mariaschool heeft een opgave in 5-10 jaar, het Prins Maurits heeft voorlopig geen vervangingsopgave. De gymzaal is op basis van leeftijd toe aan vervanging. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van de Mariaschool (5-10 jaar).

5.4.5 Gymzaal Petrusschool aan de J. Brouwerstraat

Bouwjaar: 1971
BVO: 252 m²
Gebruik: 12 klokuren/week

De Petrusschool heeft een opgave in 5-10 jaar. De gymzaal uit 1971 is op basis van leeftijd aan vervanging toe. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van de Petrusschool (5-10 jaar) en eventueel een combinatie maken met de gymzaal van het Kristal.

5.4.6 Gymzaal Rehobothschool aan de Dr. H. Colijnlaan

Bouwjaar: 1957
BVO: 252 m²

Gebruik: 20,8 klokuren/week

Voor de Rehobothschool is er een opgave in 10-20 jaar. In de scenario's is de mogelijkheid voor een samenwerking met de Elsenburgschool (5-10 jaar) opgenomen. Op basis van leeftijd is de gymzaal toe aan vervanging. De gymzaal kan in een verbouwing vernieuwd worden. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van de Rehobothschool (10-20 jaar).

5.4.7 Gymzalen Stanislascollege aan de Boutenslaan

Bouwjaar: 1965
BVO: 252 m²

Voor het Stanislascollege is er een opgave in 10-20 jaar. Op basis van leeftijd zijn de gymzalen toe aan vervanging. Deze gymzalen kunnen het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van het Stanislascollege (10-20 jaar).

5.4.8 Gymzaal Kronenburgh aan de Broekslootkade

Bouwjaar: 1929
BVO: 182 m²
Gebruik: 19,5 klokuren/week

De Kronenburgh school heeft een opgave in 10-20 jaar. De gymzaal uit 1929 is op basis van leeftijd aan vervanging toe. Deze gymzaal kan het beste meegenomen worden in de planontwikkeling van de Kronenburgh school (10-20 jaar).

5.4.9 Gymzaal Melodie aan de Schalmeistraat

Bouwjaar: 2013
BVO: 308 m²
Gebruik: 11,5 klokuren/week

Geen opgave voor deze gymzaal.

5.4.10 Gymzaal IKC Buitenrijck aan de Metelerkampstraat

Bouwjaar: 2017
BVO: 309 m²
Gebruik: 21 klokuren/week

Geen opgave voor deze gymzaal.

5.4.11 Gymzaal De Piramide aan de P.C. Boutenslaan, medegebruik door de Elsenburgschool

Bouwjaar: 2016
BVO: 306 m²
Gebruik: 25,5 klokuren/week

Geen opgave voor deze gymzaal.

5.4.12 Gymzalen Rijswijks Lyceum en Van Vredenburch college aan de Karmozijnstraat

Bouwjaar: 1996
BVO: 252 m²
Bouwjaar: 2017 – 2 zalen
BVO: 306 m²

Geen opgave voor deze gymzalen.

5.4.13 Gymzaal Montessorischool Parkrijk, Parelmoervlinderlaan

Bouwjaar: 2021
BVO: 326 m²
Gebruik: 7,5 klokuren

Geen opgave. Met ingang van 1 augustus 2021.

6. Financiële vertaling en CO_2-reductie

De in hoofdstuk 5 gepresenteerde scenario's voor het PO, VO en gymzalen worden in dit hoofdstuk voorzien van een financieel kader. Er wordt eerst ingegaan op de financiële vertaling voor onderwijshuisvesting (20 jaar) en vervolgens worden randvoorwaarden benoemd. Ook wordt ingegaan op de CO_2-reductie.

6.1. Financiële vertaling

6.1.1 Kwaliteitsambitie

Met behulp van de kostenconfiguratoren van HEVO (door PO-raad en VO-raad erkende instrumenten ter bepaling van de investeringskosten) zijn de geldende investeringsniveaus per vierkante meter bepaald. Daarbij is aangesloten op de visie. De kwaliteitsambitie is in dit IHP bepaald op:

- Bouwbesluit 2021.
- Energieneutraal.
- Frisse scholen: Optimale prijs-kwaliteit verhouding voor onderdelen zoals ventilatiecapaciteit, lichtinval, akoestiek en temperatuur. Dit betreft in wezen de impact op gezondheid door het gebouw (zie tabel).
- Exploitatiegericht bouwen: toepassen van onderhoudsarme vloer- en wandafwerking en aluminium kozijnen om hoge exploitatiekosten te voorkomen.
- Duurzaam bouwen: extra isolatie en triple glas. Het betreffen keuzes waardoor het gebouw een stapje verder gaat dan ENG. Deze keuzes worden nu gemaakt omdat dit gedurende de levensduur van het gebouw lastig is om aan te passen.
- Toekomstbestendig bouwen: flexibiliteit door niet-dragende wanden zodat er bijvoorbeeld functiewijziging plaats kan vinden (tussentijds of bij einde gebruik door school). Ook is er extra transparantie en zijn er verplaatsbare paneelwanden voor interne flexibiliteit, met name gericht op het faciliteren van onderwijsconcepten waarbij ook buiten het klaslokaal les wordt gegeven.
- Circulair bouwen: er wordt bij de projecten standaard onderzocht welke circulaire principes gehanteerd kunnen worden (hergebruik van bestaande materialen en het demontabel maken van delen).

Frisse Scholen - versie september 2015	*Advies*	*verklaring keuze*
Energie		
EPG	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO_2
Duurzame energie	ENG	vanuit klimaatdoelstelling / CO_2
Beheer	Klasse A	incl. real-time energieverbruik en -opwekking zichtbaar op schermen
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A	ook aantonen na volledig gebruiksjaar
Lucht		
Luchtverversing	Klasse B	
Spuiventilatie	Bouwbesluit	De Bouwbesluit-eis voor basisonderwijs voor alle onderwijsfuncties
Ruimtevolume	Klasse B	
Kwaliteit van de toevoerlucht	Klasse B	wel minimaal filterklasse conform Klasse A toepassen: F7
Emissies van materialen	Klasse B=A	
Emissies van apparatuur	Klasse A	indien er sprake is van schadelijke uitstoot van de apparatuur
Schoonmaakbaarheid	Klasse C=B=A	zie ook rapport 'Naar een schone school' van VSR&OSB
Tabaksrook	Klasse A	
Toiletten	Klasse C	Bij PO kan aandacht voor jongste kinderen wenselijk zijn
Legionella	Klasse C=B=A	
Kwaliteitsborging	Klasse A	
Temperatuur		
Operatieve temperatuur winter	Klasse B	
Operatieve temperatuur zomer	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	zonwering elektrisch bediend
Lokaal thermisch discomfort	Klasse C	
Kwaliteitsborging	Klasse B=A	
Licht		
Kunstlicht	Klasse C + 400 lux	schakeling obv aanwezigheid & daglichtregeling
Daglicht	Klasse C	
Helderheidswering	Klasse B	
Individuele beïnvloeding	Klasse C	
Kwaliteitsborging	Klasse B	
Geluid		
Geluidwering van de gevel	Klasse C=B	bij grenzend aan spoor of hoofdontsluitingsweg, Klasse A
Installatiegeluid	Klasse C	
Ruimteakoestiek	Klasse C	ingericht lokaal benadert veelal Klasse B
Luchtgeluidisolatie	Klasse C	bij lokalen onderling geldt eis Klasse A
Contactgeluidisolatie	Klasse C=B=A	
Kwaliteitsborging	Klasse C=B=A	

Bron: Hevo kwaliteitsadvies 2020

Opmerking: in juli is een nieuwe versie gepubliceerd van het Programma van Eisen Frisse Scholen door de RVO. In het uitvoeringsprogramma wordt nader onderzocht welke consequenties dit heeft voor bovenstaand kwaliteitskader en financiën.

6.1.2 Investeringskosten

De bepaling van de investeringskosten (zie par. 6.1.4. voor demarcatie) leidt tot de volgende indicatieve investeringsbedragen per m² bruto vloeroppervlakte (bvo). Er ontstaan schaalvoordelen bij het bouwen van een school met een grotere omvang. Let wel: deze investeringskosten zijn gemiddeld ca. 20-25% hoger dan het Bouwbesluit. Desalniettemin willen gemeente en schoolbesturen de kwaliteitsambitie vasthouden, ook al zou dit leiden tot extra fasering van uitgaven. De argumentatie daarvoor is als volgt:

- BENG is onvoldoende om (voor onderwijshuisvesting) de klimaatdoelstelling van 95% CO2 reductie te halen in 2050. De gebouwen van nu zullen naar alle waarschijnlijkheid voor 2050 ENG moeten zijn. Om investeringen in de toekomst te voorkomen is de keuze gemaakt om direct ENG te realiseren.
- Aansluitend op de visie en ambities van de gemeente en schoolbesturen is ook Optimum Frisse Scholen toegevoegd. Gezonde huisvesting van kinderen en docenten is een randvoorwaarde.
- De overige extra opties komen eveneens ten goede aan de geformuleerde visie en de integrale definitie van duurzaamheid: gezonde, exploitabele en toekomstbestendige schoolgebouwen.

Kostenconfigurator Nieuwbouw PO 1-1-2021

BVO PO	703 (100 ll.)	1.206 (200 ll.)	1.709 (300 ll.)	2.212 (400 ll.)
Bouwbesluit 2021 BENG	€ 2.408	€ 2.254	€ 2.007	€ 1.955
Marsh eisen (gemeentelijke eisen)	€ 27	€ 27	€ 27	€ 27
Aanvullende kosten ENG	€ 113	€ 112	€ 94	€ 93
Kosten Frisse Scholen	€ 155	€ 136	€ 129	€ 125
Kosten exploitatiegericht bouwen	€ 68	€ 64	€ 68	€ 67
Kosten toekomstbestendig bouwen	€ 179	€ 149	€ 138	€ 130
Kosten duurzaam bouwen	€ 61	€ 57	€ 43	€ 40
Kosten onderwijskundige en esthetische kwaliteit	€ 169	€ 159	€ 164	€ 160
Totale Kosten	**€ 3.180**	**€ 2.958**	**€ 2.670**	**€ 2.597**
Regiotoeslag 5%	**€ 159**	**€ 148**	**€ 134**	**€ 130**
Totale Kosten	**€ 3.339**	**€ 3.106**	**€ 2.804**	**€ 2.727**

Kostenconfigurator Nieuwbouw VO 1-1-2021

BVO VO	5.000	8.000	13.000
Bouwbesluit 2021 BENG	€ 1.890	€ 1.738	€ 1.718
Marsh eisen (gemeentelijke eisen)	€ 27	€ 27	€ 27
Aanvullende kosten ENG	€ 88	€ 82	€ 83
Kosten Frisse Scholen	€ 116	€ 114	€ 112
Kosten exploitatiegericht bouwen	€ 71	€ 71	€ 69
Kosten toekomstbestendig bouwen	€ 117	€ 112	€ 110
Kosten duurzaam bouwen	€ 38	€ 33	€ 31
Kosten onderwijskundige en esthetische kwaliteit	€ 102	€ 101	€ 99
Totale Kosten	**€ 2.449**	**€ 2.278**	**€ 2.249**
Regiotoeslag 5%	**€ 122**	**€ 114**	**€ 112**
Totale Kosten	**€ 2.571**	**€ 2.392**	**€ 2.361**

6.1.3 Total Cost of Ownership

De gemeente en de schoolbesturen hebben de intentie uitgesproken om gezamenlijk de totale kwaliteit te realiseren. Daarbij streven de schoolbesturen ernaar een bijdrage aan de projecten te leveren volgens de principes van Total Cost of Ownership (TCO). Immers; als verantwoordelijke voor het onderhoud, exploitatie en gebruiker van de schoolgebouwen zijn de schoolbesturen ook gebaat bij de kwaliteitsambitie.

Voor het leveren van een bijdrage maken schoolbesturen gebruik van de vergoeding voor materiële instandhouding (mi-vergoeding) die zij ontvangen van het rijk. Een deel van de kwaliteitsambitie kan bijvoorbeeld gefinancierd worden vanuit een verwacht exploitatievoordeel (op energiekosten) gedurende een deel van de levensduur van het gebouw en een besparing op onderhoud aan het bestaande gebouw voorafgaand aan een nieuwbouwopgave (besparing op investeringen in het lopende meerjarig onderhoudsplan). Het is mogelijk dat de bijdrage per m² bvo bij aanvang van de investering in één keer wordt ingebracht alsook dat het bedrag kan worden teruggestort vanuit de exploitatie.

De schoolbesturen geven aan dat zij voorzichtig zijn in het toezeggen van bijdragen aan Total Cost of Ownership. Daarvoor zijn de volgende argumenten benoemd:

- De aanzienlijke tekorten op de vergoeding voor materiele instandhouding.
- De onzekerheid over het overheidsbeleid ten aanzien van de vergoeding voor materiele instandhouding.
- De positieve effecten van één nieuw gebouw zijn benodigd voor de negatieve exploitatie van de gehele portefeuille.
- De hoogte van de onderhoudskosten voor ENG gebouwen zijn nog onvoldoende gebenchmarkt.

Uiteraard geldt voor de gemeente ook dat zij meer moeten investeren dan wat zij ontvangen via het gemeentefonds. De gemeente verwacht dat de schoolbesturen op basis van gelijkwaardigheid bereid zijn om mee te investeren in de extra kosten ten opzichte van het bouwbesluitniveau.

De exacte hoogte van de bijdrage van beide partijen aan de totale kwaliteit wordt daarom nader bepaald bij de totstandkoming van businesscases in het uitvoeringsprogramma. Gemeenten en schoolbesturen zijn overeengekomen de kansen voor TCO op projectniveau nader te willen onderzoeken en vast te willen leggen. Mocht TCO in de businesscases niet haalbaar blijken zullen gemeente en schoolbesturen zich gezamenlijk beraden over het afschalen van de kwaliteitsambitie of het eventueel faseren van projecten.

Indien er op projectniveau ook afspraken worden gemaakt ten aanzien van; beheersvorm, eigendomsverhouding, samenwerkingsafspraken, exploitatie en financiële geldstromen, dient het effect van deze afspraken op Total Cost of Ownership te worden onderzocht. Bijvoorbeeld in het geval dat de schoolbestuur een deel van hun materiele instandhoudingsvergoeding afdraagt aan de gemeente indien de gemeente eigenaar is.

6.1.4 Renovatie

Het streven is om ook bij renovatie de gewenste nieuwbouwkwaliteit zoveel als mogelijk te realiseren (volwaardig alternatief). Er wordt daarom ook wel gesproken over ‘vernieuwbouw’. Daarvoor dienen de investeringsbedragen in onderstaande tabel ter indicatie. Bij afweging nieuwbouw of renovatie in haalbaarheidsstudies kunnen deze indicatieve bedragen als drempel worden gehanteerd om wel of niet te kiezen voor nieuwbouw of renovatie. Logischerwijs dienen deze investeringskosten project-specifiek bepaald te worden en gelden dezelfde principes van TCO als bij nieuwbouw.

Kostenconfigurator Renovatie PO 1-1-2021

BVO PO	703 (100 ll.)	1.206 (200 ll.)	1.709 (300 ll.)	2.212 (400 ll.)
Kosten terrein	€ 187	€ 121	€ 102	€ 104
Kosten bouwkundige staat	€ 543	€ 522	€ 529	€ 515
Kosten vergroten onderwijskundige kwaliteit	€ 677	€ 677	€ 677	€ 677
Kosten veiligheid	€ 117	€ 102	€ 144	€ 133
Kosten energiebesparend	€ 555	€ 531	€ 460	€ 444
Kosten uitstraling	€ 280	€ 174	€ 158	€ 122
Totale Kosten	**€ 2.359**	**€ 2.127**	**€ 2.071**	**€ 1.996**
Regiotoeslag 5%	**€ 118**	**€ 106**	**€ 104**	**€ 100**
Totale Kosten	**€ 2.477**	**€ 2.233**	**€ 2.175**	**€ 2.095**

Kostenconfigurator Renovatie VO 1-1-2021

BVO VO	5.000	8.000	13.000
Kosten terrein	€ 46	€ 30	€ 25
Kosten bouwkundige staat	€ 486	€ 490	€ 488
Kosten vergroten onderwijskundige kwaliteit	€ 618	€ 648	€ 633
Kosten veiligheid	€ 96	€ 91	€ 88
Kosten energiebesparend	€ 420	€ 394	€ 394
Kosten uitstraling	€ 78	€ 62	€ 39
Totale Kosten	**€ 1.743**	**€ 1.714**	**€ 1.667**
Regiotoeslag 5%	**€ 87**	**€ 86**	**€ 83**
Totale Kosten	**€ 1.830**	**€ 1.800**	**€ 1.750**

6.1.5 Uitgangspunten financiële vertaling Onderwijs

De overzichten op de volgende pagina tonen de investeringskosten. Daarbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De kostenconfigurator uit 2021 is gehanteerd en is incl. btw. Prijspeil 1-1-2021. Het prijsniveau is regio 's-Hertogenbosch inclusief een regiotoeslag van 5% voor Rijswijk. Periodieke indexatie op basis van de BDB-index is voor de financiële vertaling van dit IHP noodzakelijk. Risico's ten aanzien van de bouwkosten zijn ook te vinden in de algemene prijsontwikkeling van bouwprojecten in Nederland en de regio Rijswijk.

2. In de investeringskosten zijn ook bijkomende kosten opgenomen. Daarbij is rekening gehouden met de volgende kosten: honoraria, aansluitkosten, heffingen, verzekeringen, risicoverrekening en onvoorzien.

3. Voor interim-voorzieningen, grondkosten, locatie gebonden kosten, sloopkosten en asbestsanering, interne kosten voor gemeente/schoolbestuur, kosten voor organisatorische ondersteuning, voorfinanciering kinderopvang, inrichtingskosten, verhuiskosten etc. is een opslagpercentage op de investeringskosten gehanteerd van 20%. De exacte kosten van deze posten wordt nader uitgewerkt in de businesscases.

4. Er is voor de ruimtebehoefte bij de doorrekening van de investeringskosten uitgegaan van prognosejaar 2036, de prognoses worden om de twee jaar geactualiseerd. Het leerlingenaantal in Rijswijk groeit. In de businesscases, voorafgaand aan het afgeven van een voorbereidingskrediet, wordt het leerlingenaantal nogmaals herijkt.

5. Er is vooralsnog uitgegaan voor iedere vervangings- en uitbreidingsopgave van de investeringskosten voor nieuwbouw (m.u.v. semi permanente voorzieningen). In de businesscases zal de afweging tussen nieuwbouw en renovatie plaatsvinden en worden de daadwerkelijke kosten in beeld gebracht.

6. Het streven is om projecten te realiseren in de termijn waarin de projecten zijn genoemd. Indien er op projectniveau vertraging ontstaat in één of meerdere projecten blijft het mogelijk om andere projecten parallel op te pakken.

7. De exacte omvang van de rood gearceerde projecten is onzeker en sterk afhankelijk van woningbouwontwikkeling. Gemeente en schoolbesturen dienen in het uitvoeringsprogramma de ontwikkeling te volgen en tijdig te anticiperen.

6.1.6 Financiële vertaling Onderwijshuisvesting

Termijn 1: 0-5

Projecten	Leerlingen 2036	RMB 2036	Totaal Bedrag per m2	Investeringskosten	Bijkomende Kosten	Totale Kosten
Aanpassing Voormalige J.H. Snijdersschool voor tekort Scholendriehoek*	299	1.504	€ -	€ -	€ -	€ -
Nieuwbouw Steenvoordeschool	361	2.016	€ 2.727	€ 5.497.330	€ 1.099.466	€ 6.596.796
Nieuwbouw De Akker & De GSR	386	2.917	€ 2.727	€ 7.954.221	€ 1.590.844	€ 9.545.066
Nieuwbouw School Plaspoelpolder*	630	3.369	€ 2.727	€ 9.186.485	€ 1.837.297	€ 11.023.782
Ruimtetekort De Piramide	66	334	€ 3.339	€ 1.113.757	€ 222.751	€ 1.336.508
Ruimtetekort Melodie	58	292	€ 3.339	€ 973.519	€ 194.704	€ 1.168.223
Piekopvang Ruimtetekort Buitenrijck (2025) voor 518 leerlingen semi-permanent**	114	574	€ 1.800	€ 1.033.200	€ 206.640	€ 1.239.840
Ruimtetekort door scheefgroei VMBO / PROO Stanislascollege (n.t.b.)				€ -	€ -	€ -
Subtotaal	**1.914**	**11.005**		**€ 25.758.512**	**€ 5.151.702**	**€ 30.910.214**

**110 leerlingen uit Plaspoelpolder toegewezen aan voormalig J.H. Snijdersschool - 0x vaste voet toegekend aan voormalig J.H. Snijdersschool, 1x vaste voet toegekend aan school Plaspoelpolder*

*** Permanente bouw biedt ruimte voor ca. 340 ll. de prognose lijkt na 2030 te stabiliseren rond 300, er is daarom gekozen om rekening te houden met semi-permanente bouw voor de piek*

Termijn 2: 5-10

Projecten	Leerlingen 2036	RMB 2036	Totaal Bedrag per m2	Investeringskosten	Bijkomende Kosten	Totale Kosten
Nieuwbouw (of renovatie) Elsenburgschool	98	1.060	€ 3.339	€ 3.539.340	€ 707.868	€ 4.247.208
Nieuwbouw (of renovatie) Rijswijks Lyceum	1.164	8.084	€ 2.392	€ 19.337.239	€ 3.867.448	€ 23.204.687
Nieuwbouw (of renovatie) Nicolaas Beets	272	1.568	€ 2.804	€ 4.395.888	€ 879.178	€ 5.275.066
Nieuwbouw (of renovatie) Het Kristal	259	1.503	€ 2.804	€ 4.213.661	€ 842.732	€ 5.056.393
Nieuwbouw (of renovatie) Petrusschool	308	1.749	€ 2.804	€ 4.903.322	€ 980.664	€ 5.883.986
Nieuwbouw (of renovatie) Mariaschool	195	1.181	€ 3.106	€ 3.668.068	€ 733.614	€ 4.401.681
Permanente uitbreiding Montessorischool Parkrijk (2028) tot 600 leerlingen***	185	931	€ 2.958	€ 2.752.567	€ 550.513	€ 3.303.080
Piekopvang Montessorischool Parkrijk (2028) voor 926 leerlingen semi-permanent***	327	1.644	€ 1.800	€ 2.960.010	€ 592.002	€ 3.552.012
Subtotaal	**2.808**	**17.720**		**45.770.094**	**9.154.019**	**54.924.113**

**** Permanente bouw biedt ruimte voor ca. 415 ll. de prognose lijkt na 2030 te stabiliseren rond 600, er is daarom gekozen om rekening te houden met een deel permanent en deel semi-permanent*

Termijn 3: 10-20

Projecten	Leerlingen 2036	RMB 2036	Totaal Bedrag per m2	Investeringskosten	Bijkomende Kosten	Totale Kosten
Nieuwbouw (of renovatie) Kronenburgh	309	1.754	€ 2.804	€ 4.917.339	€ 983.468	€ 5.900.807
Nieuwbouw (of renovatie) Wethouder Brederodeschool	223	1.322	€ 3.106	€ 4.106.000	€ 821.200	€ 4.927.200
Nieuwbouw (of renovatie) Rehobothschool	129	1.296	€ 3.339	€ 4.327.344	€ 865.469	€ 5.192.813
Nieuwbouw (of renovatie) De Voorde	165	1.912	€ 3.106	€ 5.938.481	€ 1.187.696	€ 7.126.177
Nieuwbouw (of renovatie) Stanislascollege	846	9.186	€ 2.392	€ 21.971.993	€ 4.394.399	€ 26.366.392
Subtotaal	**1.672**	**15.470**		**41.261.157**	**8.252.231**	**49.513.388**

Totaal	**6.394**	**44.196**		**112.789.763**	**22.557.953**	**135.347.716**

6.1.7 Financiële vertaling Gymvoorzieningen

Voor de financiële vertaling van de gymzalen is uitgegaan van de VNG-norm (nieuwbouw op afzonderlijk terrein, excl. toeslag voor paalfundering, oefenvloer 252m2, geen rekening gehouden met KVLO richtlijnen).

Termijn 1: 0-5

Projecten	Totale Kosten
Gymzaal Steenvoordeschool	€ 1.367.849
Gymzaal De GSR en De Akker	€ 1.367.849
Subtotaal	**€ 2.735.698**

Termijn 2: 5-10

Projecten	Totale Kosten
Gymzaal Nicolaas Beets	€ 1.367.849
Gymzaal Het Kristal en Wethouder Brederodeschool	€ 1.367.849
Gymzaal Mariaschool en Prins Mauritsschool	€ 1.367.849
Gymzaal Petrusschool	€ 1.367.849
Subtotaal	**€ 5.471.396**

Termijn 3: 10-20

Projecten	Totale Kosten
Gymzaal Rehobothschool	€ 1.367.849
Gymzaal Stanislas College	€ 1.367.849
Gymzaal Kronenburgh	€ 1.367.849
Subtotaal	**€ 4.103.547**

Totaal	**€ 12.310.641**

6.1.8 Doorkijk vervangingsopgave onderwijs na 20 jaar

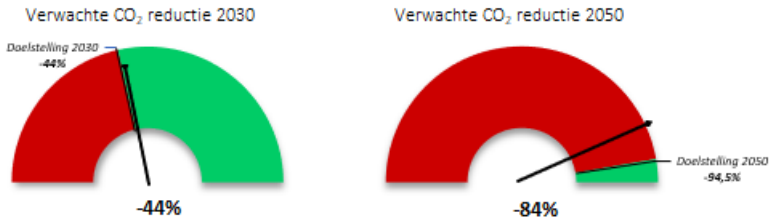
In de periode na 20 jaar (na 2041) zullen ook enkele gebouwen welke nu nog vrij nieuw zijn in aanmerking gaan komen voor nieuwbouw/renovatie. Daarbij gaat het om de volgende opgaven met indicatieve termijn voor nieuwbouw/renovatie

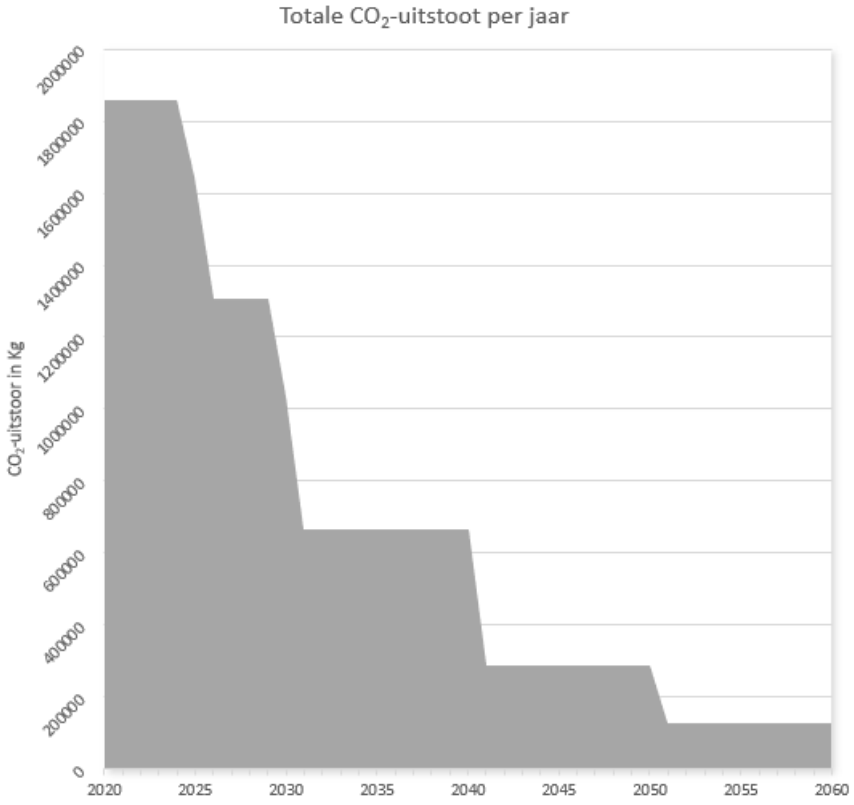
- Van Vredenburch College 20-30 jaar
- Prins Mauritsschool 20-30 jaar
- De Melodie 30-40 jaar
- De Piramide 30-40 jaar
- Kindcentrum Buitenrijck 30-40 jaar
- 't Prisma 30-40 jaar
- J.H. Snijdersschool 30-40 jaar
- Godfried Bomansschool 30-40 jaar
- Montessorischool Parkrijk 30-40 jaar

6.2. Impact op CO2 reductie

De impact van het IHP op CO_2-reductie is doorgerekend in het CO_2MPAS van HEVO. Het instrument toetst of het scenario voldoet aan de vereiste CO_2-reductie doelstellingen van het klimaatakkoord. De tool is gebaseerd op de kengetallen uit de landelijke routekaart voor het PO en VO waarvoor HEVO ook de doorrekening heeft gemaakt. Qua verbruik gegevens is voor zover mogelijk en beschikbaar uitgegaan van daadwerkelijk elektra en gasverbruik per gebouw. Indien deze gegevens niet beschikbaar waren zijn inschatting gemaakt op basis van kengetallen en/of referentiegebouwen (grijs gearceerd).

Adres/naam school	Totaal elektraverbruik (kWh)	Totaal gasverbruik (m^3)	Strategisch scenario	Jaar van oplevering scenario	Verwacht metrage BVO
Voormalige J.H. Snijdersschool	0	0	nieuwbouw ENG gasloos	2025	1.500
De Steenvoordeschool	27.736	47.189	nieuwbouw ENG gasloos	2025	2.016
De Akker & De GSR	82.045	131.816	nieuwbouw ENG gasloos	2025	2.917
Nieuwe School Plaspoelpolder	0	0	nieuwbouw ENG gasloos	2025	3.369
Uitbreiding Piramide	0	0	nieuwbouw ENG gasloos	2025	334
Uitbreiding Melodie	0	0	nieuwbouw ENG gasloos	2030	292
Elsenburgschool	18.763	8.840	nieuwbouw ENG gasloos	2030	1.060
Rijswijks Lyceum	346.664	85.681	nieuwbouw ENG gasloos	2030	8.084
Nicolaas Beets	28.212	12.994	nieuwbouw ENG gasloos	2030	1.568
Het Kristal	46.269	22.698	nieuwbouw ENG gasloos	2030	1.503
Petrusschool	66.804	29.652	nieuwbouw ENG gasloos	2030	1.749
Mariaschool	50.068	19.119	nieuwbouw ENG gasloos	2030	1.181
Uitbreiding Montesorrischool Parkrijk	0	0	nieuwbouw ENG gasloos	2030	931
Kronenburgh	29.194	24.711	nieuwbouw ENG gasloos	2040	1.754
Wethouder Brederodeschool	20.655	9.792	nieuwbouw ENG gasloos	2040	1.322
Rehobothschool	51.861	25.441	nieuwbouw ENG gasloos	2040	1.296
De Voorde	57.101	21.327	nieuwbouw ENG gasloos	2040	1.912
Stanislascollege	289.408	108.528	nieuwbouw ENG gasloos	2040	9.186
Van Vredenburch College	251.437	62.144	nieuwbouw ENG gasloos	2050	3.978
Prins Mauritsschool	52.748	13.288	nieuwbouw ENG gasloos	2050	1.166
Piramide	179.083	7.596	nieuwbouw ENG gasloos	2060	3.243
Melodie	186.163	16.588	nieuwbouw ENG gasloos	2060	2.257
Kindcentrum Buitenrijck*	117.310	0	nieuwbouw ENG gasloos	2060	1.639
't Prisma	74.285	0	nieuwbouw ENG gasloos	2060	1.558
J.H. Snijdersschool	134.683	0	nieuwbouw ENG gasloos	2060	3.017
Godfried Bomansschool	94.238	0	nieuwbouw ENG gasloos	2060	2.735
Montesorrischool Parkrijk	150.457	0	nieuwbouw ENG gasloos	2060	2.806

De tabel en de grafiek geeft aan dat het acteren op natuurlijke vervangingsmomenten conform dit IHP reeds leidt tot een reductie van 44% CO_2 in 2030 en 84% CO_2 in 2050. Daarbij wordt de doelstelling voor 2030 gehaald. Op basis van de huidige inzichten en kengetallen zou voor 2050 nog 11% extra CO_2-reductie noodzakelijk zijn. Reden hiervoor is dat een deel van de scholen niet worden vervangen voor 2050, er ligt dus nog een beperkte opgave in het verduurzamen van deze voorraad. Het is van belang het CO_2MPAS en gas- en elektragegevens te blijven actualiseren bij keuzes in uitvoeringsprogramma's, businesscases en opleveringen zodat consequent gekoerst kan worden op het halen van de klimaatdoelstellingen.

6.3. Vervolg: uitvoering IHP

Bij het uitvoeren van het IHP dient rekening gehouden te worden met een aantal processtappen en uitgangspunten.

6.3.1 Opstellen uitvoeringsprogramma

Na vaststelling van het IHP starten de gemeente en de schoolbesturen met het opstellen van een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma bestaat uit drie hoofdonderdelen:

1. Programmering: Er wordt een programmering gemaakt voor de volgordelijkheid van projecten. Denk aan beschikbare locaties, tijdelijke huisvesting en het bundelen van projecten op onderdelen zoals businesscases, programma's van eisen, techniek en/of aanbestedingen.

2. Procesafspraken Programmaniveau: Het inrichten van een organisatie voor de realisatie van het uitvoeringsprogramma (1e tranche) eisen aan businesscases, monitoring/evaluatie van projecten en borging van kwaliteit.

3. Procesafspraken Projectniveau: Het ontwikkelen van een uniforme wijze waarop gemeente en schoolbesturen samenwerken bij de realisatie van de projecten. Er worden gezamenlijk keuzes gemaakt over de mate van regie en autonomie van beide partijen van initiatief- tot realisatiefase. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het inbouwen van toets- en instemmingsmomenten voor de gemeente op het moment dat het schoolbestuur bouwheer is.

4. Opstellen Businesscases: Het opstellen van businesscases per project waarin projecten worden geconcretiseerd en geactualiseerd. De gemeente is opdrachtgever, maar gemeente en schoolbesturen zijn gezamenlijk betrokken bij de opdracht. De businesscase wordt gefinancierd vanuit het voorbereidingskrediet.

   De businesscase heeft o.a. als doel om:
   - Het definitieve leerlingenaantal te bepalen.
   - Een definitieve afweging tussen nieuwbouw of renovatie te maken.
   - De dan bekende investeringskosten en geïnventariseerde risico's in beeld te brengen inclusief raming van de bijkomende kosten (zie par. 6.1.4.)
   - De TCO-benadering te concretiseren.
   - Participatie en inspraak te organiseren voor doelgroepen zoals: kinderopvang, leerlingen, docenten, ouders, bedrijven en omwonenden.
   - Aandacht te besteden aan gebiedsontwikkeling en vergroening en multifunctionaliteit van de buitenruimte.
   - De verantwoordelijkheid voor het bouwheerschap te bepalen.

6.3.2 Richting geven aan Duurzaamheid & Binnenklimaat

Door vaststelling van het IHP krijgen schoolbesturen zicht op de vervangingstermijnen van hun gebouwen. Dit stelt schoolbesturen in staat om vanuit hun verantwoordelijkheid voor onderhoud en exploitatie te investeren in duurzaamheid en het binnenklimaat. Daarbij kan met name worden ingezet op duurzaamheidsmaatregelen waarbij de terugverdientijden de vervangingstermijn niet overschrijden. Zo gaan investeringen in duurzaamheid niet ten koste van middelen voor onderwijs. Ook kunnen schoolbesturen het binnenklimaat verbeteren, daarbij kan ook gebruik worden gemaakt van de (huidige en/of toekomstige) SUVIS-regelingen. De tussentijdse verduurzaming en verbetering van schoolgebouwen is daarmee een verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, dit kan worden verwerkt in de meerjarige onderhoudsplanning van de gebouwen. De gemeente is bereid om hierin mee te denken en eventueel een rol te spelen in planvorming en voorfinanciering.

6.3.3 Risico's

Dit IHP is opgesteld onder de wet- en regelgeving zoals deze geldt op het moment van opstellen daarvan. Echter, wet- en regelgeving is onderhavig aan voortschrijdend inzicht; zo ook de wetgeving met betrekking tot het huisvestingsstelsel voor het funderend onderwijs in Nederland. Bij (substantiële) wijzigingen van bijvoorbeeld het genoemde stelsel, de Algemene Uitkeringen van het Gemeentefonds, de wijze van bepalen van normbedragen, wijzigingen ten aanzien van Bouwbesluit, Bouwkosten Energieakkoorden of enig andere substantiële ontwikkeling, kan het nodig zijn om dit IHP (op onderdelen) aan te passen aan de dan geldende realiteit en mogelijkheden.

Bijlage I – Juridische- en Beleidskaders

Dit hoofdstuk gaat in op de beleidskaders die gelden voor het IHP: de wettelijke taak van de gemeente en schoolbesturen op het gebied van onderwijshuisvesting en relevante ontwikkelingen.

Zorgplicht
Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting de zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in voldoende en adequate huisvesting voor het primair onderwijs (PO), (voortgezet) speciaal onderwijs ((V)S(B)O) en voortgezet onderwijs (VO). De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is zijn vastgelegd in de wetgeving. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouwen uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Renovatie is (vooralsnog) niet wettelijk geregeld.

Verordening
De uitvoering van de zorgplicht wordt geregeld via een juridisch instrument, de verordening. Op grond van de Gemeentewet (artikel 149), Wet op het Primair Onderwijs (artikel 102), Wet op de Expertisecentra (artikel 100) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (artikel 76) is de gemeenteraad verplicht bij verordening een regeling vast te stellen. De verordening bevat de basis van het onderwijshuisvestingsbeleid en regelt uitgangspunten voor onder andere de voorzieningen die schoolbesturen jaarlijks kunnen aanvragen bij een gemeente, criteria voor het toetsen van deze aanvragen en procedurele afspraken. De VVHO (Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Rijswijk) is voor het laatst vastgesteld in 2014. Het is de bedoeling dat de huidige verordening wordt aangepast aan de laatste modelverordening van de VNG en daarbij uit te gaan van m2 per leerling en niet meer van groepen. De planning is om de nieuwe verordening gelijktijdig met het IHP door de raad te laten vaststellen.

Eigendom
Schoolbesturen hebben het (juridisch) eigendom van een schoolgebouw met de daarbij behorende ondergrond. Dit houdt in dat een schoolbestuur als eigenaar van een schoolgebouw en ondergrond juridisch aansprakelijk is. Wanneer een schoolbestuur geen gebruik meer maakt van het gebouw valt het gebouw in juridisch eigendom terug aan de gemeente. De reden hiervoor is dat de gemeente het gebouw en de ondergrond heeft bekostigd. De gemeente heeft dus het economisch claimrecht. Schoolbesturen kunnen vanwege hun positie een gedeelte van het gebouw in medegebruik (voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) geven aan instellingen die uit de openbare kas worden bekostigd met een ideëel doel. Verhuren is mogelijk (bijvoorbeeld aan een commerciële partij) als de gemeente daar toestemming voor geeft.

Doordecentralisatie
Er is een uitzondering op het bovenstaande. Gemeenten kunnen met één of meerdere schoolbesturen overeenkomen dat het schoolbestuur zelf geheel verantwoordelijk is voor de onderwijshuisvesting, dus ook nieuwbouw en uitbreiding (artikel 76 Wet op het Primair Onderwijs en artikel 111 Wet op het Voortgezet Onderwijs). Met andere woorden, de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente worden overgedragen aan het schoolbestuur. Daarvoor ontvangt een schoolbestuur jaarlijks een bedrag van de gemeente. Dit wordt doordecentralisatie genoemd. De gemeente behoudt hierbij wel de (uiteindelijke) zorgplicht; de eindverantwoordelijkheid voor de realisatie van voldoende en veilige onderwijshuisvesting. Primair wordt de verantwoordelijkheid bij doordecentralisatie volledig bij de schoolbesturen neergelegd. Gemeente en schoolbesturen maken bij overeenkomst afspraken over het monitoren van de gemaakte afspraken en hoe verantwoording wordt afgelegd. Doordecentralisatie is op dit moment niet aan de orde in de gemeente Rijswijk.

Kinderopvang
Op 1 januari 2018 is de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Daarbij zijn kinderopvang en peuterspeelzalen geharmoniseerd, waardoor men tegenwoordig spreekt van peuteropvang. Voor de peuteropvang is daarbij een landelijk kwaliteitskader ingevoerd dat grotendeels gelijk is aan de kinderopvang. De GGD is aangesteld als toezichthouder op de kwaliteit voor zowel de kinderopvang als peuterspeelzalen. Daarnaast is er met de invoering van de Wet OKE voor gemeenten een verplichting gekomen om voldoende aanbod vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) te realiseren, waarbij de financiële drempels voor ouders van doelgroepkinderen zo laag mogelijk moeten zijn.

Huidig stelsel
De huidige rolverdeling (waarbij gemeenten verantwoordelijk zijn voor nieuwbouw en schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor onderhoud, aanpassing en exploitatie) vertoont tekortkomingen. Het stelsel biedt beide partijen theoretisch de mogelijkheid om de eigen uitgaven te beperken. Gemeenten kunnen eigen uitgaven beperken door relatief goedkope gebouwen neer te zetten, met als gevolg hoge onderhouds- en exploitatiekosten. Schoolbesturen kunnen de eigen uitgaven beperken door weinig te investeren in onderhoud en eerder nieuwbouw aan te vragen bij de gemeente. Daarbij komt dat een aantal zaken, zoals bekostiging als gevolg van aangescherpte eisen in het Bouwbesluit en maatschappelijk wenselijke voorzieningen waaronder op het gebied van duurzaamheid, en de voorziening renovatie niet geregeld zijn.

Wetsvoorstel stelselwijziging
Op 15 december 2016 hebben de PO-raad, de VO-raad en VNG een gezamenlijk voorstel gestuurd aan toenmalig staatssecretaris Sander Dekker om de tekortkomingen in het huidige stelsel voor onderwijshuisvesting op te lossen. Het uitgangspunt van dit voorstel is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen. Op 9 mei 2018 is het verder uitgewerkte voorstel gepubliceerd door PO-raad, VO-raad en VNG. Inmiddels is het voorstel ook formeel door de VNG goedgekeurd. Het voorstel is in 2018 formeel aan de huidige minister aangeboden. Deze heeft laten weten dat de besluitvorming c.q. wetswijziging staat gepland voor de tweede helft van 2022.

Het voorstel pleit voor aanpassing van het stelsel om een aantal van de geconstateerde tekortkomingen op te heffen. Daarbij worden de nadelen van de scheiding van de financiële middelen zoveel mogelijk opgeheven. Gemeenten en schoolbesturen komen in een meer gelijkwaardige positie ten opzichte van elkaar. Belangrijke elementen uit het voorstel zijn:

- De in de wet beschreven jaarcyclus voor aanvragen onderwijshuisvesting wordt vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.
- De mogelijkheid om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten. Renovatie moet worden opgenomen als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.
- Het investeringsverbod voor het PO en S(B)O wordt zodanig aangepast dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit Wet op het Voortgezet Onderwijs. PO- en S(B)O-besturen krijgen daarmee de mogelijkheid om in huisvesting te investeren.
- De concretisering van het Huisvestingsvoorstel van de sectorraden en de VNG gaat uit van het handhaven van de huidige financieringsstromen. Aanvullend kan de versoepeling van het investeringsverbod leiden tot een gezamenlijke financiering die de kwaliteit van onderwijshuisvesting kan vergroten dan wel het moment van investeren kan vervroegen.

Vooruitlopend op de kaders van de vigerende wetgeving streeft Rijswijk ernaar mee te gaan met deze ontwikkeling.

Ontwikkeling klimaatakkoord
In het klimaatakkoord is vastgelegd dat de PO-raad en de VO-raad sectorale routekaarten, behorende bij de klimaatopgave, dienen door te rekenen naar een CO2-arme gebouwenvoorraad. HEVO heeft deze doorrekening uitgevoerd. Deze doorrekening richt zich enerzijds op de effectiviteit van mogelijke scenario's op de totale reductie van gebouwgebonden CO2-productie en anderzijds op de kosteneffectiviteit van de verschillende maatregelen die op de gebouwenvoorraad kunnen worden toegepast.

Op het gebied van de te behalen doelstellingen is de opdracht aan de sectoren om:
- Te komen tot een gebouwgebonden CO2-reductie van 49% in 2030 ten opzichte van de situatie in 1990, hetgeen overeenkomt met 44% ten opzichte van de situatie in 2017.
- Te komen tot een gebouwgebonden CO2-reductie van 95% in 2050 ten opzichte van de situatie in 1990.

Naast de doelstellingen op het gebied van CO2-reductie, hebben de beide sectorraden daaraan toegevoegd dat een duurzaam schoolgebouw een schoolgebouw is dat optimaal ten dienste staat van het onderwijs dat erin geboden wordt. Een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim. Een schoolgebouw is daarmee niet alleen duurzaam voor wat betreft de CO2-uitstoot of het energieverbruik; het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig is bij veranderingen.

De doelstellingen zijn als volgt:

Doelstelling	Referentiejaar 1990	Referentiejaar 2017
CO_2-reductie 2030	49,0%	44,0%
CO_2-productie 2030	51,0%	56,0%
CO_2-reductie 2050	95,0%	94,5%
CO_2-productie 2050	5,0%	5,5%

Dit betekent dat ten opzichte van de huidige CO2-uitstoot, representatief gesteld voor referentiejaar 2017, het einddoel per 2050 gesteld wordt op 94,5% CO2-reductie ten opzichte van dat referentiejaar. Het doel voor 2030, 44% reductie ten opzichte van 2017, is door het rijk als doelstelling geformuleerd. Op basis van de verhoudingen voor de doelstelling per 2030 is de doelstelling per 2050 ten opzichte van 2017 bepaald.

Bijlage II - Energieprestaties

Onderstaand de verschillende definities van energieprestaties van gebouwen:

BENG (Bijna Energie Neutraal Gebouw)
Bij een BENG-gebouw worden gebouwgebonden energieverbruik en energieopwekking met elkaar vergeleken. Een BENG-gebouw kent een hoger energieverbruik in verhouding tot de energieopwekking. Door de toepassing van de norm NTA8800 wordt getoetst of het gebouw voldoet aan wetgeving voor BENG, die vanaf 1 januari 2021 wettelijk verplicht zal zijn.

ENG (Energie Neutraal Gebouw)
Het gebouw heeft een EPC volgens NEN 7120 van nul. Alleen het gebouwgebonden energieverbruik op jaarbasis telt mee en is nul. [5]

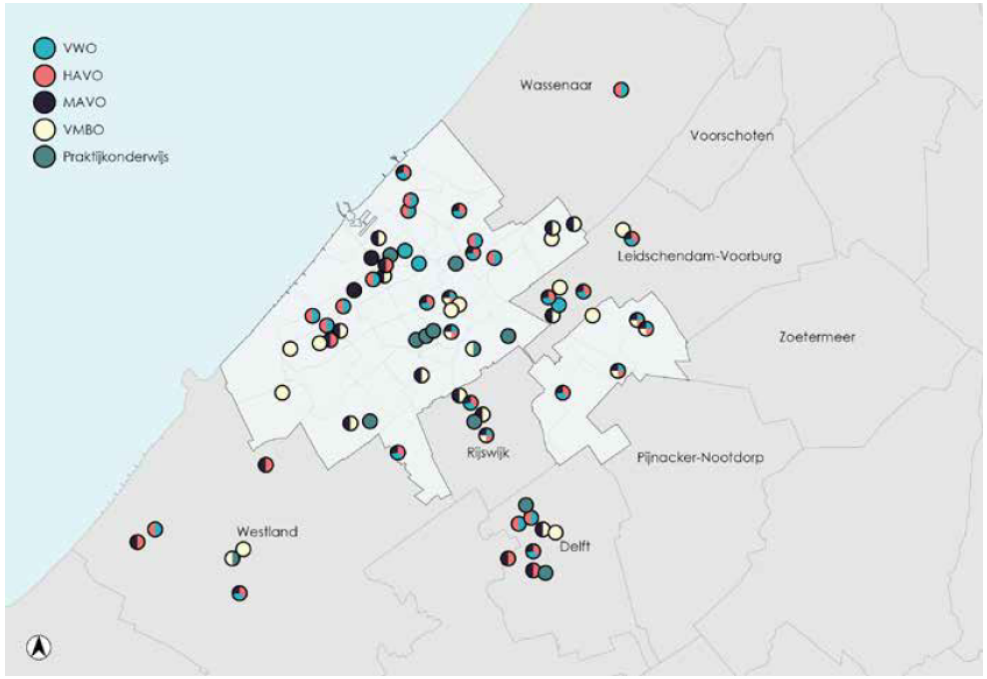
NOM (Nul op de Meter)
Om een NOM-gebouw te realiseren moet er naast de benodigde energie die benodigd is voor de gebouw gebonden installaties, ook gekeken worden naar het algemeen energieverbruik door de gebruikers. Bij een NOM-gebouw zijn totale energieverbruik en energieopwekking in balans. Door verschillen in de kosten voor inkoop van energie en vergoeding voor terug-levering aan het net kent een NOM-gebouw alsnog kosten voor energie.

Klimaatneutraal
Klimaatneutraal wil zeggen dat bepaalde activiteiten (al dan niet binnen een bepaald gebied of op een bepaalde plek) geen positief of negatief effect hebben op het klimaat. Het begrip ‘klimaatneutraal’ wordt vooral gebruikt om aan te geven dat bepaalde activiteiten geen negatief effect hebben op het klimaat, waarmee men wil zeggen: geen emissie van CO2 en andere broeikasgassen.[6]

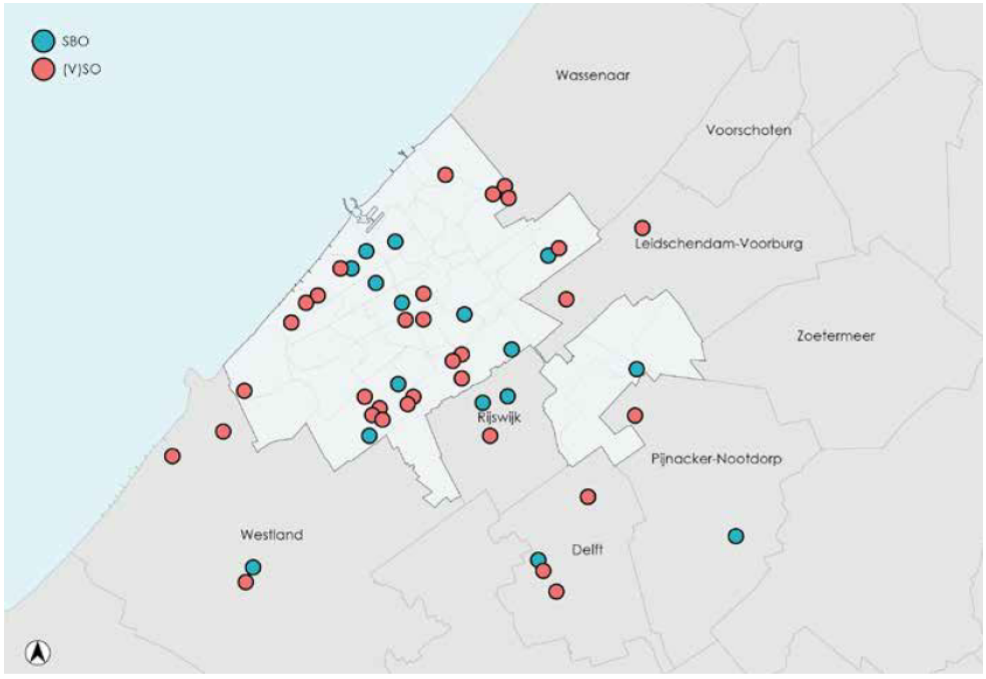
[5] https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen
[6] https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/algemene-begrippen

Bijlage III – VO en SBO/(V)SO in de Regio

Voortgezet Onderwijs

Speciaal Basisonderwijs en (Voortgezet) Speciaal Onderwijs

Colofon

Uitgave: HEVO B.V.
Datum: 1 oktober 2021

Contact

Statenlaan 8
5223 LA 's-Hertogenbosch

Postbus 70501
5201 CB 's-Hertogenbosch

T +31 (0)73 6 409 409
info@hevo.nl

www.hevo.nl

www.rpmbyhevo.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van HEVO B.V. worden gekopieerd, noch aan derden ter inzage worden gegeven